

2016 m. gruodžio 2 d., penktadienis

Nr. 39 (1191) | Kaina 0,90 Eur

Dailė | Muzika | Teatras | Kinas | Fotografija

Mieli skaitytojai,

Nepamirškite, kad „Lietuvos pašto“ skyriuose jau vyksta laikraščių ir žurnalų prenumerata 2017 metams.

Užsisakę „7 meno dienas“ ištisus metus skaitysite jas pigiau ir nesugaišite laiko kartais bergždžiai ieškodami jų kioskuose.

Prenumeratos kaina 1 mėn. – 3,26 Eur, 6 mėn. – 19,58 Eur, metams – 32,64 Eur.

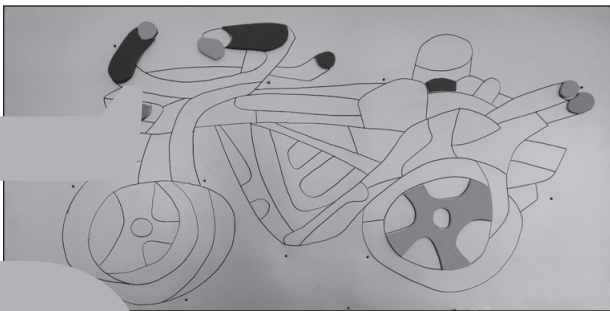
„Kino“ žurnalo 1 numerio prenumeratos kaina – 2,35 Eur, pusmečiui – 4,69 Eur, metams – 9,38 Eur.

Prenumeruodami remiate mūsų leidinius.

Prenumeratą galima užsisakyti ir internetu www.prenumeruok.lt bei telefonu 8 700 55 400

3

„#tevyne“ Lietuvos rusų dramos teatre

Kęstutis Grigaliūnas, dëlionė „Britva“. 2016 m.
(Sudėk dëlionę. Nusifotografuok ir pasidalink nuotrauka su draugais.)

A. NARUŠYTĖS NUOTR.

Kęstučio Grigaliūno „Žaidimų galerija“

6

Kristinos Inčiūraitės paroda „Dykumėjimas“ Kauno galerijoje „Post“

9

Nauji filmai – „Nuo Lietuvos nepabėgsi“

Du laukai, du laikai

Trys fotografijos parodos Klaipėdos kultūrų komunikacijų centre

Gintaras Zinkevičius, akcija „Žmogus-dėžė“. 1991 m.

R. PAČESOS NUOTR.

AGNĖ NARUŠYTĖ

Kelionė į Klaipėdą įvyko greitai – visa autostrada yra pakilimo takas. Skrydžius sugeria ir taip įdrėkęs miestas. Iš ten jau nebėra kur dingti.

Paprastai nesergu nostalgija. Mano liga – nerimas. Bet nostalgiją Lietuvos atgimimo laikui jaučiu ir aš. Tada mes elgėmės kaip modernistai, iš tikrųjų, o ne žodžiais, griovę praeities pasaulį, nes geriau bet kas, tik ne tai, kas buvo. Mene – taip pat. Griuvo ir pats modernizmas, kad pradundėtų visi post post post. Jie buvo nutilę. Dabar visi susidomėjo tais post. Kauno „Plėšrieji“, „Doooooris“, „Post Ars“, Ramūnas Paniulaitis, Naujosios komunikacijos mokykla, buvusi ŠMC kavinė... Ir „(Ne)fotografinis laukas“ Klaipėdos kultūrų komunikacijų centre, papildytas Roko Pralgausko bei Romano Piatkovkos personalinėmis parodomis. Visus rūmus užėmė fotografija, išklydusi iš savojo lauko. Nors kas apibrėžė to lauko ribas?

Vito Luckaus fotografijos centro vadovės Ievos Meilutės-Svinkūnienės kuruotą parodą jau buvau metų pradžioje mačiusi Šiaulių fotografijos muziejuje. Tuomet susižavėjau

pačia idėja surinkti visas, kiek įmanoma, performatyvios fotografijos apraiškas ir parodyti tai kaip judėjimą. Laiko atstumas leidžia sutankinti reiškinių, praleisti „nuobodžius gabalus“, kai nieko nevyko, ir kurti legendą – netrukus atrodys, kad apie 1990-uosius visi tik ir tegalvojo, ką dar iškirsti fotografijai. Įdomu, kokias legendas kurs apie dabartinį laiką.

Dabar matau, kad tikrai Klaipėdoje pakako erdvės šią idėją išreikšti. Ištrūkė iš grynosios fotografijos rezervato, kai kurie menininkai nepripažino jokių ribų. Fiziškai. O dabartiškai tariant, kūrė didžiules fotografines instaliacijas. Prisimenu, kaip tada jas pamatę fotografijos lauko saugotojai gūžčiojo pečiais ir rusiškuose žurnaluose ieškojo paaiškinimų, kaip tai suprasti. Dabar tos instaliacijos – mūsų fotografijos klasika, tad sunku pajusti andainykštį keistumą, kai nuotraukos plevėsavo ant skelbimų stulpo ar tapo banguojančia siena.

Čia, žinoma, kalbu apie Gintauto Trimako seriją „Torsas – kūno dalis“ ir instaliaciją „Juodas angelas“. „Angelas“ tapo šios parodos akcentu – jis užima visą didžiulę parodų rūmų sieną. 521 fotografijoje atspaustas

tas pats Vilnelės vanduo plukdo šviesą. Antrą kartą po dvidešimties metų pamačius šį kūrinių gyvai, mane ištiko tai, ką Aristotelis pavadintų katarsiu, nors čia nėra jokios dramos. O gal ir yra – angelas juk juodas ir fotografijų linkiais gurguliuojantis vanduo yra juoda gelmė. Ne vandens reprezentacija, o pats vanduo, tarsi išlenkęs fotopiečių, tarsi jį atsiimantis iš kultūros ir nešantis tolyn. Žiūrėdama į šitą šviesos upę girdėjau muziką – ne tik tai „Kronos“ kvartetą, kuriam Trimakas skyrė šį kūrinių, bet ir Glassą, ir Pärtą, ir Andriesseną. Sulygiuotas vanduo – štai minimalizmo apibrėžimas.

Atskirus „Torsus“ matydama knygoje jau įpratau šią seriją įsivaizduoti kaip begalinį ano laiko moterų aprangos šou: tamsūs nutįsę marškiniai su didelėmis kišenėmis, languoti šortai, blizgelė su pliušiniais meškiukais, juoda suknėlė su baltomis tulpėmis, „Disney“ animacinių filmų gražuolė po keliasluoksniu baltų karoliukų vėriniiu ir šalia tatuiruotos rankos, o dar šortų apačia papuošta plunksnomis – o! Kiekvienąkart vis randu

NUKELTA Į 7 PSL.

Pasaulio muzikos kūrėjas

Kompozitorių ir atlikėją Mieczysławą Litwińską kalbina Algirdas Klova

Lenkų kompozitorius Mieczysławas Litwińskis, grojantis įvairiais instrumentais, puikiai valdantis balsą, kritikų vadinamas „nepaprasta scenine asmenybe“, kadaise net devynerius metus gyveno Lietuvoje, kūrė muziką, koncertavo, dalyvavo muzikų bendruomenės veikloje. Šių metų spalio pabaigoje lankėsi Vilniaus mokytojų namų organizuojamame festivalyje „Tai aš“. Taigi turėjau puikią progą su juo pasikalbėti.

Mieczysławai, ilgą laiką nebuvai Lietuvoje. Tavo veiklą mūsų šalyje geriau ar blogiau žinome, prisimename. Ar pasikeitė kūryba ir koncertinė veikla išvykus, kokia ji dabar?

Išvykau iš Lietuvos prieš septyniolika metų. Buvau parvažiavęs keletą kartų asmeniniais reikalais, taip pat dalyvavau keliuose tarptautiniuose festivaliuose Kaune, Vilniuje, kituose miestuose.

Mano kūryba liko tokia, kokia buvo Lietuvoje, jos esmė tikrai nepasikeitė. Niekada specialiai nesėdu prie instrumento ir neverčiu savęs rašyti muzikos. Kaupiu nuotykius, įspūdžius, emocijas ir vėliau išreiškiu tai kūrinuose. Iš dabarties semiuosi viską, ką galima paimti ir menine prasme perteikti. Muzikoje mane domina vertikalūs ir horizontalūs aspektai. Vertikalūs – muzikos tyrinėjimas istoriniu požiūriu. Horizontalūs – tyrinėjimas to, kas dabar vyksta įvairiose vietose visame pasaulyje. Šie aspektai dažnai jungiasi, kertasi. Ne visi suvokia, kad vienos kultūros muzika nėra tik vienas sluoksnis, kiekviena muzikinė tradicija turi savo ilgametę istoriją. Kiekvienos tautos muzika plėtojosi, keitėsi, ir mane ypač domina, kaip tai vyko.

Tam tikru metu kurios nors tautos muzika galėjo būti paveikta kitos kultūros elementų, pakeisti savo tėkmės kryptį, papildyti naujais šaltiniais. Net ir tradicinė muzika turi savo praeitį, dabartį, ateitį ir tos tradicijos kinta įvairiais aspektais.

Ar galėčiau Tave pavadinti pasaulio muzikos kūrėju?

Taip, be abejo, bet muzika yra ne tik žmonių, tad ir tų pasaulių daugybė. Garsų visuma, jų tvarka yra visur – ji egzistuoja ir žvėrelių, ir augalų pasaulyje. Aš visą muziką dalinu į tris pagrindines dalis. Pirma – „geomuzika“. Tai geologijos muzika. Kokie yra geologijos garsai? Pavyzdžiui, koks yra žemės garsas, slenkančių ledynų, upės tėkmės ir panašių reiškinų? Yra daugybė garsų, kuriuos išgauna ne žmogus, ne žvėris, jie tiesiog yra gamtoje. Kitas sluoksnis – „biomuzika“. Tai muzika, kuri egzistuoja, vyksta gamtoje. Gėlės, medžiai irgi kuria savo muzikinį pasaulį, jie tarpusavy susikalba. Aš net įsivaizduoju tokį įvairių gyvų būtybių orkestrą. Ir trečiasis pasaulis yra „antropomuzika“, gimusi žmogui vystantis. Garsas žmonijai – tai būdas būti kartu, visuomeninio bendravimo forma. „Antropomuzika“, lyginant su anksčiau minėtomis, yra gana jauna muzikos rūšis, ir niekas nežino, kiek ji dar gyvuos.

O Tavo paties kūryba ar pasikeitė per tą laiką, kol nesimatėme? Ar sukūrei kokių nors stambesnių kūrinių? Kokios jų idėjos?

Manau, kad kiekviename kūrinyje mano mąstymas liejasi vis kita linkme ir kiekviename aš įsivaizduoju vis kitokį muzikinį pasaulį. Tiksliai negaliu pasakyti, kaip mano buvimas Niujorke paveikė mano

muziką, bet ji labai išlaisvėjo. Kadaise man didžiulį įspūdį darė Johnas Cage'as, George'as Crambas, kiti kompozitoriai – netgi ne tiek jų komponavimo metodai, kiek jų charakteriai, asmenybės, filosofija, kuklumas, paprastumas, dėmesingumas, mąstymo būdas. Kompozitoriaus kūrybos pasaulis, jo vizija yra kur kas svarbiau už kryptį, kuriai jis atstovauja.

Vienas naujausių mano kūrinių vadinasi „Warszwa“. Nors šis žodis yra mano sugalvotas, manau, jis galėtų turėti baltišką kilmę. Man rodos, aš jį kadaise išgirdau ir įsidėmėjau. Gyvenu Varšuvoje, o šis žodis skamba panašiai. Miesto valdžios užsakymu rašiau šį kūrinių maždaug pusantų metų. Jis skirtas gyvoms būtybėms, kurios gyvena, gyvena ir dar gyvens Varšuvos Mazovijos regione. Kūrinių atlieka vyriškas ir moteriškas balsai, naudojantys netradicinę vokalinę techniką, dar yra 16–20 balsų choras, „stiklo armonika“ (*glass harmonica*), violončelė ir altas. Pagrindinė kūrinio medžiaga – įvairių pasaulio kalbų žodžių ir jų garsų (*international phonetica*) derinys. Dar girdisi švilpimas, atodūsiai ir kiti garsai. Yra ir kitas choras, kuris išdėstomas įvairiose vietose ir naudoja šnabždesius ir t.t. Tas choras, nors „dainuoja“ per visą kūrinių, yra beveik negirdimas. Be to, aktorius skaito Varšuvos poeto Mirono Białoszewskio eilių fragmentus. Kūrinyje parasytas maždaug prieš ketverius metus, bet dar neatliktas.

Kitas kūrinys – „Somnium“ (lot. „Sapnas“) – buvo atliktas festivalyje „Varšuvos ruduo“ 2009 metais. Jo idėja – kompozitoriaus gyvenimo naktis. Tarsi jis miegotų ir regėtų sapnus iš įvairių žmonijos epochų. Lyg literatūrinių sapnų kolekcija.

Mieczysław Litwiński

D. KLOVIENĖS NUOTR.

Kūrinyje naudojami įvairių kalbų (persų, kinų, islandų, sanskrito) literatūriniai tekstai apie sapnus. Pagrindinis „personažas“ – *tinnitus* (spengimas ausyse, ką aš visą laiką girdžiu), – tai yra elektroninės muzikos takelis. Be jo, dalyvauja pasaulio tautų instrumentai – kinų *sheng*, persų *nai*, *tar* ir klasikiniai – violončelė, altas, arfa, akordeonas, perkusija, dar *glass harmonica*, *harmonium* (indiški rankiniai vargonėliai), taip pat vyriškas ir moteriškas balsai.

Dar man labai reikšmingas kūrinys „Missa Pagana“ – plenerinis spektaklis pagal Edwardo Stachuro tekstus. Šis spektaklis Lenkijoje jau vaidintas apie dvidešimt kartų. Jis vyksta bet kuriuo metų laiku atviroje erdvėje. Tai lyg nekrikštyto valstiečio mišios. Pati mintis, kad galėtų būti „pagoniškos mišios“, atrodo nereali, nes pagonyms ir mišios yra nesuderinama. Spektaklio scenografija – natūralus gamtos peizažas. Dalyvauti taip pat kviečiami tų vietovių, kuriose statomas spektaklis, gyventojai. Repetuojam čia pat, per įvairius kursus, plenerus. Garsinę medžiagą sudaro daugiausia netradiciniai balso išgavimo būdai. Kūrinių struktūra primena religinę procesiją ir jos stotis (stacijas), kuriose dainuojamos dainos pagal E. Stachuro tekstus. Šis lenkų poetas gimė Prancūzijoje ir mokėsi senosios lenkų kalbos.

Taip pat labai svarbi Tavo pedagoginė veikla. Ko ir kur mokai?

Varšuvos universitete dėščiau kursą, skirtą įvairiems muzikos filosofijos aspektams ir pasaulio muzikai. Nuo pavasario žadu šį kursą tęsti. Nemažai vietos skirta muzikos suvokimui, mistikai, pitagorizmui ir kt. Kurso esmė – balsas, garsas, jo išgavimas ir muzika kaip amžinosios tvarkos metafora. Tai apžvelgiu nagrinėdamas įvairių epochų ir kultūrų pavyzdžius. Tai yra ir muzikos filosofija, ir praktika, ir bendravimas.

Groju pasakodamas apie muziką mokyklose, kitose vaikų susijimo vietose. Kiekviename koncerte kartu su žmona Saba atliekame tam tikros kultūrinės sferos muziką, kas vėlgi byloja apie mane kaip apie pasaulio muzikos atlikėją. Beje, dažnai padainuoju lietuviškai. Taip pat dalyvauju įvairiuose projektuose, festivaliuose, atlieku savo kūrinius, daug keliauju, rašau muziką spektakliams, šiuolaikinio šokio trupėms, groju jų pastatymuose. Esu įkūręs nemažai koncertuojančių kolektyvų. Viename iš jų – „Kawalero wie Błotni“ – muzikuoja šeši gerai žinomi lenkų kompozitoriai. Grojame naująją muziką, savo kūrinius, improvizacijas.

Ačiū už pokalbį. Norėtusi dažniau išgirsti Mieczysławą ir jo muziką, skambančią Lietuvoje, tada galėsime ir pokalbį pratęsti.

In memoriam

Julius Andrejevas (1942–2016)

2016 m. lapkričio 29 d. po sunkios ligos mirė žymus kompozitorius, pianistas, pedagogas profesorius Julius Andrejevas.

Dėmesingas, nuoširdus, sąmojingas ir galantiškas, plataus išmanymo ir reto profesionalumo pedagogas, įdomus kompozitorius, puikus atlikėjas – tai tik maža dalis tų šiltų žodžių, kuriais buvę studentai ir kolegos apibūdina nepaprastai šviesią asmenybę Julij Andrejevą. Kilęs iš intelektualų menininkų šeimos (jo tėvas Rostislavas Andrejevas buvo žinomas tenoras, režisierius), Maestro spinduliavo inteligenciją, toleranciją, jaunatvišką tobulėjimo siekį. Vis rečiau pasirodydamas scenose, o dažniau Muzikos ir teatro akademijoje, Balio Dvariono

R. DANISEVIČIAUS NUOTR.

muzikos mokykloje, didžiausią savo meilę ir rūpestį J. Andrejevas skyrė jaunųjų atlikėjų meistriškumui, studentams, savo ugdomiems kameriniams ansambliams, kuriuos išpuoselėjo iki puikių koncertuojančių kolektyvų, tarptautinių konkursų laureatų. Muzikai kurti likdavo mažiau energijos ir laiko. Ji nėra itin gausi, dominuoja kūriniai fortepijonui, pedagoginis repertuaras bei kamerinė muzika.

J. Andrejevo kūriniai visuomet žavi emociniu raiškumu, minties gilumu, nuoseklia dramaturgija, muzikinės medžiagos vientisumu. Tiesa, nuo šiol jau kitokią prasmę įgaus ir vienos populiariausių J. Andrejevo kompozicijų – „Negrįžtančiam paukščiui“ fortepijonui ir styginiams, arba „Lemtis“ fortepijonui, sukurta tarptautinio M.K. Čiurlionio pianistų ir vargonininkų konkurso užsakymu, tapusi ne vieno atlikėjo repertuaro puošmena...

Julijus Andrejevas gimė 1942 m. sausio 7 d. Kaune. Lietuvos valstybinėje konservatorijoje (dabar – Lietuvos muzikos ir teatro akademija, LMTA) baigė Aldonos Dvarionienės fortepijono (1965 m.) ir Eduardo Balsio kompozicijos (1971 m.) klases. 1964–2011 m. su pertraukomis dėstė Vilniaus Balio Dvariono muzikos mokykloje, nuo 1965 m. (su pertrauka 1991–1998 m.) dirbo LMTA (nuo 1989 m. – docentas, nuo 2010 m. – profesorius). 1974–1982 m. buvo ansamblio „Musica humana“ klavesinininkas ir pianistas. 1984–1989 m. ėjo Lietuvos kompozitorių sąjungos (LKS) valdybos sekretoriaus pareigas, 1989–1991 m. buvo LKS pirmininkas. Nuo 1991 iki 1998 m. kompozitorius gyveno Ispanijoje, dėstė Vigo konservatorijoje „Mayeusis“, vadovavo fortepijono skyriui, buvo direktoriaus pavaduotojas, nuo 1996 m. – profesorius. 1999–2001 m. užėmė Lietuvos nacionalinio operos ir balet

teatro generalinio direktoriaus postą.

J. Andrejevas buvo vienas iš Balio Dvariono jaunųjų pianistų ir stygininkų konkurso, organizuojamo nuo 1974 m., iniciatorių, vertinimo komisijos narys. Kaip pianistas ir koncertmeisteris koncertavo buvusiose Sovietų Sąjungos respublikose, tuometinėse Čekoslovakijoje, Jugoslavijoje bei Prancūzijoje, Vokietijoje, Vengrijoje, Ispanijoje, Izraelyje. Kompozitoriaus kūriniai skambėjo tarptautiniuose festivaluose Lietuvoje, Vokietijoje, Izraelyje, Japonijoje, Švedijoje, Lenkijoje, Ispanijoje, Suomijoje, JAV, Rusijoje.

1987 m. J. Andrejevui suteiktas Nusipelnusio meno veikėjo garbės vardas, 2000 m. jis apdovanotas Lietuvos Nepriklausomybės medaliu, 2012 m. – ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio kryžiumi už nuopelnus Lietuvos Respublikai ir už Lietuvos vardo garsinimą pasaulyje.

„7MD“

Buitinė filosofija įvairiomis temomis

„#tevyne“ Lietuvos rusų dramos teatre

JULIJA VILKIŠIŪTĖ

Lietuvos rusų dramos teatro „#tevyne“ žadino smalsumą dar prieš premjerą. Spektaklio-diskusijos idėja atrodė labai intriguojanti. LRDT itin dažnai statomi statiški, literatūriniai kūriniai. Čia nuolat žiūrovus užgriūna žodžių lava, kurią palydi tik labai vangus veiksmas ir aukštybės vos šviečiantys lietuviški subtitrai. O „#tevyne“, nors žodžių pliūpsnių ir nežadėjo išvengti, suteikė vilties, kad jie bus gyvi, pulsuojantys ir aktualiūs. Šiame spektaklyje, režisuotame latvio Georgijaus Surkovo, LRDT aktoriai dalinosi savo mintimis apie šalį, kurioje jie gyvena. O kad šios mintys nebūtų pernelyg padrikos, buvo pasikviesta ir dramaturgė Gabrielė Labanauškaitė, lyg ir turėjusi supinti iš aktorių prisiminimų, nuomonių, filosofinių-poetinių pamąstymų darnų spektaklio tekstą.

Taip, greičiausiai šis darbas iš aktorių pareikalavo daug drąsos ir atvirumo. Veikiausiai kūrybinis procesas šiai komandai buvo gana naujas ir įdomus. Gali būti, kad šie kūrėjai dabar vienas kitą, gal net ir pačius save pažįsta kiek geriau. Galbūt net pasikeitė jų santykis su

rusais, Rusija, lietuviais ir Lietuva arba rusais Lietuvoje...

Vis dėlto šis dviejų dalių kūrėjų pamąstymas pasirodė ne toks jau ir atviras. Nors ir kalbėta be galo daug, regis, taip nieko ir nepapasakota. Užgriebta čia praktiškai viskas: vaikystės prisiminimai, požiūris į istoriją bei atmintį, nostalgija (nes anksčiau buvo geriau), namai, šventės, kulinarija, mėgstamos–nemėgstamos vietos ir t.t. Rodos, išsakyta ir užrašyta viskas be jokios atrankos. Ir visai nesvarbu, turi tai ką nors bendra su tėvynės tema ar ne. „Juk tėvynė – tai aš, – regis, bando pasakyti kūrėjai, – o aš tai juk viskas, kas tik yra mano galvoje.“ Žinoma, kai visko tiek daug, giliau pažvelgti į kokią nors problemą praktiškai neįmanoma. Juk vos išsakius tai, kas pirmiausia ateina į galvą, galima pereiti prie ko nors kito ir su tokiu pačiu pliurpalams būdingu lengvumu kalbėti toliau, taip tikrosios atvirumo šerdies, kažkokios esminės problemos ir nepasiekus.

Nors „#tevyneje“ medžiagos daug, nėra už ko užsikabinti. Viskas atrodo vienodai svarbu: atskiri pasakojimai turi savo pavadinimus, savo istorijas ir iliustratyvų paveikslėlį galinėje scenos projekcijoje (dailininkės – Dacė Sloka, Sintija

Scena iš spektaklio „#tevyne“

D. MATVEJEVO NUOTR.

Jekabsone). Pati spektaklio forma, kaip kokio suneštinio baltaus, labai laisva: kartais tai pokalbis, kartais monologas, repas, daina, antireklama, vaidybos ar režisūros etiudas... Pradėję nuo vaikystės, kūrėjai traukia prie suaugusiųjų gyvenimo, o galiausiai, išsakę visas savo mintis apie vieną ar kitą žodį, viską baigia teatrinio vaizdėliu – nusisėkusiais Naujaisiais metais su atkeliaujančiu Seniu Šalčiu ir pasenusiomis, niekam nereikalingomis jo dovanėlėmis.

Deja, bet ne viskas, kas yra nuširdu, verta dėmesio. O dokumentiniais pasakojimais paremtai dramai pirmiausia reikalinga labai tiksli tema ir įdomūs pašnekovai. Iš tiesų būtų labai įdomu sužinoti, kaip jaučiasi rusai, o ir kitų tautybių žmonės, gyvenantys Lietuvoje, ir LRDT aktoriai, susiklosčius tinkamoms sąlygoms, veikiausiai apie tai galėtų papasakoti. Dabar šia tema, rodos, taip ir nebuvo pasakyta nieko. Tesužinojome, su kuo LRDT aktoriams pirmiausia asocijuojasi tam

tikri labai jau abstraktūs žodžiai: tėvynė, namai, istorija... Bet kad tokios abstrakcijos suskambėtų, mažų mažiausiai reikia būti jau geroškai pažengusiu filosofu. O iš aktorių lūpų daug įdomiau būtų išgirsti ne padrikas nuomones apie žmogaus gyvenimą, o, pavyzdžiui, tai, ką reiškia dirbti Lietuvos rusų dramos teatre. Kiek šioje konkrečioje vietoje aktoriams tenka susidurti su skirtingų tradicijų, skirtingų tautybių, skirtingų kalbų atstovais ir kokių dėl to iškyla problemų.

Pokalbiai su savimi

Šokio spektaklis „B ir B dialogas“ „Menų spaustuvėje“

HELMUTAS ŠABASEVIČIUS

Lapkričio 27 d. „Menų spaustuvės“ Juodojoje salėje pristatytas tarpdalykinis spektaklis „B ir B dialogas“, kurį sukūrė choreografas Greta Grinevičiūtė ir Agnietė Lisičkinaitė bei dramaturgė Sigita Ivaškaitė.

Tai dar vienas kūrinys, patvirtinantis besiplečiantį šokio menininkų akiratį, įgyvendinantis jų norą ne tik judėti, bet ir kalbėti, pasakoti, analizuoti savo tapatybę bei juos supantį pasaulį.

Spektaklis, kaip ir ne vienas šiuolaikinio šokio kūrinys, sukurtas pastaraisiais metais, savo mintis ir idėjas slepia po šifrais ir kaukėmis. B ir B – tai tikriausiai dvi blondinės, kurios primena Frederico Garcia Lorcos „Publikoje“ netikėtai į sceną pro užkulsius patenkančias žiūroves. Tik B ir B, lydimos kamerų, pirmiausia veržiasi į žiūrovų salę, o radusios užrakintas duris liftu ir klaidžiais koridoriais atsiduria scenoje, o paskiau kurį laiką, įsitaisiusios tarp kitų, stebi savo pačių atvaizdus ekrane. Vienodi perukai, kostiumai (scenografe ir kostiumų

dailininkė Laura Darbutaitė), infantilios pokalbių intonacijos – dar vienas skydas, už kurio dažnai slepiasi savo idėjomis ne iki galo užtikrinti menininkai, jei kas, linkę viską nuleisti juokais.

Spektaklio erdvė driekiasi nuo Korko Airijoje iki Vilniaus Lietuvoje – kaip aiškinama, jo sumanymas gimė „Blank Canvas“ šokio rezidencijoje, o „B ir B dialogo“ premjera jau įvyko 2016 m. rugsėjo 23 d. „Firkin Crane“ šokio namų auditorijai. Tarptautinę spektaklio gimimo erdvę liudija ir kartkartėmis nuskambanti anglų kalba, ja perpasakojama batsiuvio gyvenimo istorija. Tikriausiai premjeroje dalyvavo ir spektaklio herojai airiai – saldainininkų šeimos atstovai, ekrane ilgai minkantys cukrinę masę, kuri virsta spalvotais čiulpinukais, baldų apmušėjas, kvailiojantis prieš kamerą su spektaklio herojėmis. Dalyvavo ir jų artimieji, džiaugėsi atpažinę juos ekrane ir tikriausiai linksmi juokėsi, leisdami sė į gaivališką kelionę ir per daug nesirūpindami spektaklio simboliais, metaforomis, jo kūrėjų tikslais ir uždaviniais.

Vis dėlto atvirumas, kurį savo tikslu įvardino jaunos kūrėjos, yra labiau suvaidintas: skurdi leksika su kasdienėmis intonacijomis, „dava“ ir „biškų“ suplakama su perdėtai sureikšmintais postringavimais apie „dimensijas“, taip dar kartą apsidraudžiant saviironija, ir nelengva suvokti, kas iš tikrųjų rūpi menininkėms. Bet ar paviršutiniška ironija nėra didžiausias atvirumo priešas, kuriuo dar labiau atsiribojama nuo tiesaus ir nuširdaus bendravimo su savo aplinka?

Sekti prasminį spektaklio siūlą trukdo nuolatinis herojų blaškymasis tarp scenos ir ekrano – tai sukuria apgaulingos išorinės dinamikos įspūdį, verčia abejoti pačia kūrinio struktūra, paverčia ją atsitiktinių, nors savaime patrauklių vaizdinių virtine: artimi šokėjų kūnų planai su mėlynėmis ant rankų ir nuospaudomis ant kojų. Korte nufilmuotos scenos, galiausiai – serija žinomų Lietuvos paminklų, kur pasinaudojant vaizdo koliažais B ir B tampa Stanislovo Kuzmos mūzomis ant Lietuvos nacionalinio dramos teatro fasado, Francesco Andriolli ir Józefo Kozłowskio atlantais,

Scena iš spektaklio „B ir B dialogas“

L. VANSEVIČIENĖS NUOTR.

saugančiais įėjimą į Tiškevičių rūmus Pylimo ir Trakų gatvių sankryžoje ir dar daug kuo kitu. Dialoge su kitokios vaizdinės prigimties priemonėmis šokiui tenka antraeilis vaidmuo, jis pralaimi varžybas vaizdo projekcijoms, kurių fone šokama, nes tai, kas vyksta ekrane, traukia dėmesį labiau nei aktyvūs, daug fizinių pastangų reikalaujantys judesiai.

Kam ir kodėl Agnietei Lisičkinaitėi, Gretai Grinevičiūtei ir Sigitai Ivaškaitei prireikė B ir B? Pažiūrėjus spektaklį liko įspūdis, kad atsakyti į šiuos klausimus spektaklio neužteko: su savimi ir savo antrininkėmis besikalbančios kūrėjos tikriausiai tai mėgino išsiaiškinti po jo vykusiamo susitikimo, į kurį tartum į antrą veiksmą pačios pakvietė dar nenutilus plojimams.

Apie bites, popierių ir kūrybinę kryžkele

Kalbamės su šokėju ir choreografu Andriumi Katinu

Su Andriumi Katinu (Suomija) susitinkame pokalbiui dar prieš jo eksperimentinių procesų pristatymą šokio tyrinėjimo platformos „Bitės“ programoje. Tekstas užrašytas jau po tiriamojo proceso pristatymo nedideliam žiūrovų ratui „The Rooster Gallery“ (verso centre „Vilniaus vartai“). Baltas galerijos kubas–akvariumas, blizgi popierinė folija, penki beveik nejudantys šokėjai ir šokio smalsuolių ratas aplink. Stebint iš lauko pro stiklą – bandomosios laboratorijos įspūdis akivaizdus.

Lapkričio 17–19 d. vykusi šokio tyrinėjimo platforma „Bitės“ – tai ne pirmus metus organizuojamas šokio bendruomenei skirtas renginys, lig šiol vadinamas festivaliu „Bičių sąskrydis“. Šiemet renginys atsinaujino kaip šokio tyrinėjimo platforma „Bitės“. Ar esi kaip nors prisidėjęs prie šių permainų?

Su platformos organizacija neturiu nieko bendro. Gavęs kvietimą dalyvauti „Bičių sąskrydyje“ kalbėjau su Giedriumi (Giedrius Kalinauskas, „Artopia“ – festivalio rengėjas, – A. E.) apie organizuojamą festivalį bei jo kontekstą Lietuvoje. Nors šalis maža, festivalių vyksta pakankamai, kiekvienas gali rasti savo nišą, profilį, veidą. Mano nuomone, žodis „platforma“ labai vykęs, jis leidžia pažvelgti į veiklas iš kitos perspektyvos. Platforma neįpareigoja atitikti stereotipiškai suvokiamų ir laikomų privilomais festivalio programos kriterijų ar standartų. Festivalis skamba svariau, o platforma suteikia erdvę ir pagrindą. „Bitės“ ir anksčiau, ir dabar orientuojasi į jauną kūrėją, kuris pradeda, dar tebeieško ar eksperimentuoja. Apibūdinimas – šokio eksperimentų platforma kūrybinei pradžiai – skamba labai tinkamai.

Kaip viena didžiausių „Bičių“ intrigų įvardijamas „savaitę truksiantis projektas,

organizuojamas bendradarbiaujant su Suomijoje dirbančiu lietuviu šokėju bei choreografu Andriumi Katinu“.

Manau, kad pristatymas pernelyg sureikšmintas. Kiti pristatomi darbai ar eskizai, manyčiau, yra brandesni, nes prie jų dirbta ir ieškota ilgiau. Aš pats turiu keturias dienas ir penkis puikius lietuvių atlikėjus. Pavydėtinai geri šokėjai, bet labai mažai laiko. Iš pradžių planavau eksperimentuoti su platesniu idėjų lauku, bet po poros dienų bendradarbiavimo viskas susiaurėjo iki vienos ar dviejų idėjų, kurias norisi tęsti ir plėtoti. Praėjus pusei skirto laiko susidūrėme su dilema, ar toliau fokusuotis į patį tyrimo procesą, ar jau galvoti apie baigiamąjį pristatymą. Poreikis koncentruotis į rezultatą prieštarauja paties eksperimentavimo idėjai. Tačiau nuo pradžios žinojau, kad reikės ne tik atsidėti kūrybiniams ieškojimams, bet ir galvoti apie baigiamąjį pristatymą. Tad tenka svarstyti, kaip patenkinti žiūrovų lūkesčius, nes jiems neįdomu stebėti apnuogintą laboratorijos virtuvę. Dabartiniai ieškojimai ir pati darbo rutina susiduria su antireprezentatyvumo estetika. Ypač atlikėjams, kai jiems tenka susigrumti su savo meistriškumu ir kompetencijomis, kylančiomis iš tradicinio teatro ar sceninės veiklos patirčių. Kartu negalima pamiršti atlikėjo privatumo, kiek

galima išviešinti asmeninius pojūčius ir potyrius. Tai klausimas, kuris leidžia atsiskleisti ir padeda stebėti pačius asmeniškiausius kūno pojūčių ir sensorikos pasikeitimus. Toks darbas be galo įdomus, nes leidžia atmesti tas konvencijas, kurias mes dažnai priimame kaip savaime suprantamas. Kartu galima patyrinėti ir savo sceninį arba meninį „aš“.

Įgyvendinti šį tiriamąjį procesą „Bitėse“ pasiūlei pats ar to paprašė organizatoriai? Ir kaip buvo pasirinkti projekto dalyviai šokėjai?

Organizatoriai pasiūlė dirbti su penkiais lietuvių šokėjais – Rūta Butkus, Giedre Jankauskiene, Sigita Juraškaite, Petru Lisausku, Greta Grinevičiute. Esu jiems dėkingas už tokią atranką. Kviesti užsienio šalių choreografus ar užsienyje gyvenančius lietuvius bendradarbiauti su Lietuvos atlikėjais ir taip dalintis skirtingų kultūrinių kontekstų patirtimis – „Bičių“ sumanymas. Idėją, ką norėčiau daryti, žinoma, siūliau pats. Iš pradžių ji buvo šiek tiek kitokia. Ketinau koncentruotis į objektus ir kūno santykį su jais. Atmetėm kai kurias mintis jau vien dėl to, kad buvo per mažai laiko.

Ar į procesą orientuotas kūrybinis darbas atlikėjams buvo nauja patirtis?

L. MARGELĖS NUOTR.

Ar jau yra vykę kažkas panašaus Lietuvoje, negaliu pasakyti. Šiaip ar taip, ši sritis mažai atspindima. Kai orientuojamasi į procesą, rezultatas ne visuomet būna vizualiai patrauklus ar pastebimas. Manau, kad kažkas panašaus jau tikrai yra vykęs, bet dėl savo marginalumo liko nepastebėta. Tačiau mažas matomumas ar nedidelis dalyvių skaičius nesumenkina tokių eksperimentų svarbos šokiui. Nors jie nepasižymi aukšta menine kokybe, ieškodamas kiekvienas atlikėjas atranda ką nors nauja sau ir taip tobulėja.

Kodėl rezultatą nutarėte pristatyti galerijoje, t.y. baltame kube? Ar ten ir repetuojate?

Pirmąsias dienas užsiėmimai vyko „Menų spaustuvėje“, o vėliau persikėlėme į galeriją. Kadangi festivalio organizatoriai norėjo viešo proceso pristatymo, teko galvoti apie erdvę, kurioje būtų galima ne tik rodyti progresą, bet ir pakviesti žiūrovų. Pasirinkau baltą galerijos erdvę, nes norėjosi pabėgti iš scenos dėžutės. Scena su savo aplinka jau savaime sufleruoja tam tikrą žiūrovų poziciją ir vertinimus. Man norėjosi erdvės, kuri neturi teatrinės konotacijos. Galerijoje vaizdą lengviau priimti kaip instaliaciją. Tas pats žmogaus kūnas čia matomas kitaip. Visiškai neutralios erdvės nėra, bet galerija man pasirodė pati neutraliausia.

Ar minties naudoti objektus visiškai atsisakėte, ar jie liko jūsų tyrimo procese?

Šiuo metu vienintelis objektas, kurio neišsivadėjome, yra popierius, kurį buvau pasirinkęs ir ankstesniuose savo darbuose. Ši medžiaga leidžia atkreipti dėmesį į tam tikrus choreografinius segmentus, kuriuos mes dažnai priimame kaip savaime suprantamus. Kai viskas yra taip monotoniška, kiekvienas žingsnis tampa pastebimas ir reikšmingas. Popierius leidžia atskleisti, kiek

daug gali minimalios priemonės. Tačiau šitoks metodas labai vargina.

Ar šokėjams, kurių kiekvienas turi individualią sceninę patirtį, sunku judėti tokiu principu?

Atsižadėti, pamiršti, ignoruoti visuomet yra sunku. Kyla klausimas, kam visa tai? Bet šią fazę privalu praeiti. Tapatybei priklauso ir profesinė, ir asmeninė patirtis, taip pat kaip ir fizinė bei psichologinė. Tad neįmanoma vienu sykiu visko atsižadėti ir tapti *tabula rasa*. Galima bandyti tas patirtis ignoruoti, galima stebėtis ir bandyti daryti kitaip. Svarbu jų neneigti. Nes jei stengiuosi pamiršti arba atrasti ką nors nauja, užkertu kelią visiems nežinomiems dalykams.

O ką tau, kaip kūrėjui, suteikia darbas dviejose šalyse?

Tai daugiau tapatybės klausimas. Jaučiu abiejų kultūrų įtaką. Galbūt tampa pastabesnis, kai gali į situaciją pažvelgti iš šalies. Be to, pastaraisiais metais pradėjau galvoti apie globalizacijos įtaką ir intervencijas į meno madas. Labai panašios idėjos, darbai panašiu metu įgyvendinami skirtingose pasaulio vietose. Paskutinais metais vis dažniau bandau atsigręžti į savo lietuvišką tapatybę ir geriau pažinti jos kontekstą. Pradėjau domėtis lietuvių filosofais. Skaitydamas Lietuvoje gimstančius apmąstymus ieškau atgarsių savo pasaulėautoje. Kartu atrandau savo šalį kaip kultūrinių žinių lauką. Ir mane labai žavi bei įkvepia tas savitumas.

Todėl vėjuotą rudens penktadienio vakarą minimalistiniam suomiško popieriaus šokiui su penkiais lietuvių šokėjais galerijos akvariume akompanavo M.K. Čiurlionio simfonija „Miške“.

KALBĖJOSI AKVILĖ EGLINSKAITĖ

Anonsai

Onutės Narbutaitės autorinis koncertas

Gruodžio 2-ąją 19 val. Lietuvos nacionalinė filharmonija, bendradarbiaudama su Lietuvos kompozitorių sąjunga, rengia autorinį Onutės Narbutaitės kūrybos koncertą. Autorės jubiliejui skirtoje programoje – bene ryškiausi jos simfoniniai opusai, juos atliks Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras, diriguojamas ištikimo lietuvių muzikos puoselėtojo Roberto Šerveniko.

Onutė Narbutaitė (g. 1956 06 12) – viena žymiausių lietuvių kompozitorių, kurios muzika paženklinta išskirtiniu individualumu. 1997 m. už oratoriją „Centones meae urbi“ – lenkų

muzikologo Andrzejaus Chłopcio žodžiais, istoriosofinę kompoziciją apie Vilnių ir to miesto dvasingumą – kompozitorė pelnė Lietuvos nacionalinę premiją. Ne vienas Narbutaitės kūrinys yra apdovanotas Lietuvos kompozitorių sąjungos (LKS) geriausių metų kūrinių rinkimuose. 2015 m. už operą „Kornetas“ ir kompoziciją kameriniam orkestrui „Was there a butterfly?“ Narbutaitė paskelbta Metų kompozitore. Jos kūriniai, tarp kurių – ir didelė dalis specialiai užsakytų opusų, skambėjo daugelyje festivalių ir koncertų Europoje, Azijoje ir Amerikoje, įrašyti daugiau kaip 30 kompaktinių plokštelių, išleistų Lietuvoje ir užsienyje, tarp jų – 7 autoriniai CD.

Dar XX a. 9-ajame dešimtmetyje Narbutaitė pelnė subtilios kamerinės

muzikos kūrėjos reputaciją. Vėliau jos muzika patyrė ženklų transformaciją, kompozitorė atsidėjo stambių formų simfoninei kūrybai. Jubiliejiname koncerte girdėsime XXI a. kūrinius orkestrui: „La barca“, „krantas upė simfonija“ ir Simfoniją Nr. 2.

„La barca“ (2005) sukurta Bavarijos radijo ir koncertų serijos „musica viva“ užsakymu. 2005 m. Miuncheno Herkulio salėje kūrinių pirmą kartą atliko Bavarijos radijo simfoninis orkestras, diriguojamas José Serebriero. Tų pačių metų festivalyje „Gaida“ jis pirmą kartą nuskambėjo Lietuvoje, atliekamas Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro (LNSO) ir diriguojamas Ernesto Martinezo-Izguierdo. „La barca“ buvo išrinkta geriausiu 2005 m. simfoniniu kūriniu LKS

organizuojamame konkurse. 2015 m. dirigentas Sakari Oramo su BBC simfoniniu orkestru kompoziciją įrašė BBC radijui. Maestro yra sakęs: „Narbutaitė nuostabiai rašo orkestrui, jūs girdite fantastiškus dalykus.“

„krantas upė simfonija“ (Simfonija Nr. 4, 2007) sukurta festivalio „Varšuvos ruduo“ užsakymu. Jos premjera įvyko jubiliejiname 2007 m. festivalyje Witoldo Lutosławskio salėje, grojo orkestras „Sinfonia Varsovia“, diriguojamas Christopherio Lyndon-Gee. Festivalio apžvalgoje („Tygodnik powszechny“) „krantas upė simfonija“ buvo išskirta kaip vienas iš keturių labiausiai pavykusių tarp gausių festivalio užsakymų. Tų pačių metų festivalyje „Gaida“ Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras ir dirigentas Tommy Anderssonas

pirmą kartą atliko šį kūrinių Lietuvoje. 2015 m. rudenį dirigentas Ch. Lyndonas-Gee su LNSO šį kūrinių, taip pat „La barca“ ir „kein gestern, kein morgen“ įrašė kompanijos „Naxos“ planuojamai išleisti Narbutaitės autorinei kompaktinei plokštelei. Antrosios simfonijos premjera įvyko 2001 m. Lietuvos nacionalinėje filharmonijoje, „Gaidos“ festivalyje, grojo LNSO, dirigavo Robertas Šervenikas, kuriam dedikuota simfonija. Tie patys atlikėjai simfoniją įrašė į 2003 m. kompanijos „Finlandia Records“ išleistą kompaktinę plokštelę „Onutė Narbutaitė. Symphony No. 2“, užbaigusią keturių autorinių Narbutaitės plokštelių seriją ir sulaukusią plataus tarptautinio rezonanso.

LNF INF.

Įtraukianti kūryba

Kęstučio Grigaliūno „Žaidimų galerija“ Vilniuje

RITA MIKUČIONYTĖ

Kęstutis Grigaliūnas man yra vienas tų autorių, kurio kūrybos įvairovė ir meno principai visada yra aktualūs, savalaikiai ir neabejotinai patrauklūs. Dažnai matydama jo pavardę viename ar kitame kultūros renginių kontekste suvokiui tai kaip kokybės garantą – juk šis menininkas yra itin atsakingas ir reiklus.

Šįkart „Žaidimų galerijoje“ pristatomi Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureato Kęstučio Grigaliūno kūriniai yra specialiai sukurti šiai parodai bendradarbiaujant su Dailininkų sąjungos galerija, kuri pradeda naują edukacinių parodų ciklą. Visus meistriškai sukurtus eksponatus privalu liesti – sakyčiau, taip įmanoma tiesiogiai pajusti menininko rankų šilumą, o kartu ir pačiam tapti kūrėju. Manau, ši gyva meno „pokšto ir žaidimo“ iliustracija yra neįkainojama proga nors valandėlei vėl pabūti vaiku, ypač laukiant kalėdinių stebuklų...

Tai, kad mėgstame žaisti ir esame šventiškai nusiteikę, paliudijo ir „Žaidimų galerijos“ atidarymas. Susirinkusieji, pamiršę oficialias kalbas, puolė entuziastingai čiupinėti ir graibyti eksponatus: iš spalvotų medinių detalių dėlioti stilizuotus „Vytauto Didžiojo“, „Šikšnosparnio“, „Beždžionės“ bei „Britvos“ (motociklo) atvaizdus; rinktis magnetukus su senojo Vilniaus vaizdais ir rašyti

ir jį sugretinti su dominuojančiomis Kęstučio Grigaliūno kūrybos kryptimis.

Pirmas veiksmas – dėlionė. Iškart prisimenu „senuosius“ Kęstučio Grigaliūno pjaustinius, kurie turi glaudžių sąsajų su grafiko ankstyvaisiais medžio raižiniais. Be abejo, pirmieji Kęstučio Grigaliūno pabandymai „fliuksuoti“ susiję su naujomis meno formomis ir jų sklaida XX a. 9–10-ojo dešimtmečių sandūroje, ypač Kauno (gimtasis Jurgio Mačiūno miestas) meninėje aplinkoje. Mano manymu, tai ir autoriui artimų teoretikų – rašytojo (tuomet dar ir menotyrininko) Herkaus Kunčiaus, ir postmodernistinių meno formų viešinimu bei edukacija iki šiol besirūpinančios dailėtyrininkės Violetos Jasevičiūtės – paskata ir nuopelnas. Demokratiška „meno visiems“ idėja vėl aktuali šiandien, ypač tuštėjant dailės muziejų ir galerijų salėms. Tad Dailininkų sąjungos galerijos, kuriai vadovauja dailėtyrininkė Kotryna Džilavjan, iniciatyva tęsti Kauno menines tradicijas ir Vilniuje suformuoti edukacinių parodų ciklą yra dėsninga tiek dabartinei meno edukacijos bangai suintensyvėjus, tiek Kęstučio Grigaliūno kūrybos paralelių kontekstuose.

Antras veiksmas – „Ar pažįsti Vilnių?“. Senojo Vilniaus vaizdai ant magnetukų ir menininko siūlymas užrašyti miesto istoriją ar padavimą

parodose ir knygų pristatymuose tyliai sau pamąstydamas, kaip menininkas, nuoširdžiai ir atvirai „įsijausdamas“ į savastimi tampančias kitų istorijas, dar neišprotėjęs, juk tokiems karo laikų ir pokario tragiškų įvykių apmąstymams tarsi nematyti pabaigos.

Manau, išlaikyti kūrybinę ir psichologinę pusiausvyrą Kęstučiui Grigaliūnui visada padėjo dvi jo meno paralelės, savotiški kūrybos bėgiai – istorine dokumentika grindžiami projektai ir žaismingos neopopmeno bei *Fluxus* stilistinės interpretacijos. Ši dualistinė įtampa, mano manymu, ir yra varomoji Grigaliūno kūrybos jėga.

Trečias veiksmas – mechaniniai žaislai. Nors šios rūšies Kęstučio Grigaliūno kūrinių esu mačiusi mažiau, galėčiau juos priskirti prie judančios erdvinų pjaustytų objektų variacijos. Vaizdo kaita čia išgautama mechaniškai judinant žaislo detalę – iš tikrųjų šie „medinukai“ man asocijuojasi tiek su senaisiais liaudies žaislais, tiek su „Šėpos“ teatro elementais, turiu galvoje „Pasiutpolkę“ su besisukaliojančiomis pasaulio politinių lyderių galvomis. Puiki proga čia konstatuoti ne tik Kęstučio Grigaliūno polinkį eksperimentuoti, bet ir prisiminti kitus „judančius“ jo kūrinius, o ypač conceptualaus pašto meno pradžią.

Ketvirtas veiksmas – „Pasidaryk pats“. Šįsyk beveik prieš šešiolika metų pradėtos koliažinės pjaustinių dėžutės ir spaudinių šilkografiniai atspaudai perauga į galimybę kiekvienam parodos lankytojui susidėlioti magnetinėje lentoje savąją fantastinių vaizdinių kompoziciją. Kita vertus, visi „Žaidimų galerijoje“ Kęstučio Grigaliūno sukurti ir eksponuojami objektai galėtų būti puikus pretekstas muziejine edukacija besidominčioms institucijoms praturtinti ar universaliai papildyti esamas ar būsimas mokomąsias erdves. Turime intriguojantį atvirkštinį procesą – ne konkrečiai muziejinei ekspozicijai užsąkytus objektus, o meno kūrinius, iš anksto tampančius universalia pagalbine priemone edukatoriams.

Penktas žingsnis – antspaudų stalas. Tai dar 2006 m. ŠMC ir 40-ojoje Kelno menų mugėje eksponuoto originalo mažesnioji versija. Vertinčiau ją kaip puikų menininko ir publikos kūrybinio bendradarbiavimo pavyzdį. Kęstučio Grigaliūno sukurti antspaudai turi jo kūrybai būdingos retro dvasios, primenančios senosios reklamos elementus – atvaizdus, užrašus, skaičius. Be to, popieriaus lakšte bandant spausti ir gretinti skirtingus piešinius atsiranda ženkliškų paslėptos ironijos užuominų, kurios neišvengiamai lydi daugumą vėlyvųjų Kęstučio Grigaliūno antspaudų ir paveikslų.

Kęstutis Grigaliūnas, „Pasidaryk pats“. 2016 m. (Dėliodamas iškarpas sukurk savo fantastinį paveikslą. Nufotografuok šį koliažą ir pasidalink nuotrauka su draugais.)

Akivaizdu, kad „Žaidimų galerijoje“ Kęstutis Grigaliūnas ir yra didysis edukatorius, kur jo sukurti eksponatai padiktuoja kūrybinių veiklų įvairovę. Ši Dailininkų sąjungos galerijos iniciatyva, manau, aktualizuoja šiandieninį kultūros edukacijos ir meno kūrinių pažinimo poreikį, kad galų gale užmirštume

XX a. pradžios modernistų konservatuotą muziejų ir dailės galerijų „kapinyną“.

Paroda veikia iki gruodžio 10 d.

Dailininkų sąjungos galerija
(Vokiečių g. 2, Vilnius)
Dirba pirmadieniais–šeštadieniais 10–18 val.,
sekmadieniais 10–16 val.

Kęstutis Grigaliūnas, „Antspaudų stalas“. 2016 m. (Išbandyk antspaudus (jų piešinius gali paspalvinti) ir sukurk savo metų įvykių istoriją. Pasidovanok ją ir išsinešk prisiminimui.)

A. NARUŠYTĖS NUOTRAUKOS

žinomas miesto istorijas; sukti mechaninių žaislų rankenėles ir juoktis iš netikėtų kinetinių atradimų; magnetinėse lentose komponuoti siurrealistinius koliažus iš žurnalininkų iškarpų; bandyti autorinius antspaudus su užrašais, piešiniais, magiškais skaičiais ir kurti autentiškus atvirukus.

Parengtas parodos scenarijus (vaikams, moksleiviams ir šeimoms organizuojami papildomi edukaciniai užsiėmimai) dabar man leidžia susikurti savo veiksmų planą

man primena vienoje jo „Vaizdo archyvų“ parodoje pritaikytą principą. Visi puikiai žinome, jog paskutinį dešimtmetį Kęstutis Grigaliūnas labai atsidavęs, nuosekliai plėtojo savo meninį tyrimą, skirtą tautos tremties istorijai. Archyvarai manė, kad jis yra tyrinėjimo aistros apimtas mokslininkas istorikas, kasdien po kelias valandas praleidžiantis prie tremtinių bylų, dar niekieno iki šiol nejudintų. Meno aplinkos žmonės kasmet nuosekliai šio Kęstučio Grigaliūno tyrimo inspiruotose

Kęstutis Grigaliūnas, „Pjaustinys – dėlionė“. 2016 m. (Sudėk dėlionę ir pasidalink nuotrauka su draugais.)

Redukuotas landšaftas

Kristinos Inčiūraitės paroda „Dykumėjimas“ galerijoje „Post“

Lapkričio 17 d. šiuolaikinio meno galerijoje „Post“ atidaryta pirmoji Kaune Kristinos Inčiūraitės personalinė paroda „Dykumėjimas“, kurioje pristatomi naujausi jos kūriniai, lakoniškai tęsiantys migracijos bei geresnio gyvenimo paieškų temas: audiovizualinė instaliacija „Dykumėjimas“ (2016), piešinių ciklas „Masačusetsas, Vašingtonas“ (2016) ir ankstesnis eksperimentinis filmas „Fragmentas kaip priežodis“ (2014). Po parodos pristatymo kalbamės su menininke apie jos kūrybą.

Eksperimentinis filmas „Fragmentas kaip priežodis“ (2014) tapo šios jūsų parodos atspirties tašku. Kas patikrinto pratęsti idėją?

Šiame filme pristatomas Aleksandro Sokurovo filmo „Saulė“ (2005) veikėjo, japonų imperatoriaus Hirohito, monologo fragmentas, kuriame užsimenama apie XX a. pradžią, kai japonai siekė įsikurti Amerikoje, bet 1924 m. federaliniu įstatymu tos šalies gyventojams buvo uždrausta imigruoti į JAV. Nors po kurio laiko šis prieštarai vertinamas įstatymas buvo pakeistas, istorinių nuoskaudų liko. Filme istoriniai faktai derinami su šiuolaikiniu Japonijos kontekstu. Mano filmui asmeninių fotografijų apie Japonijos kasdienybę davė garsi švilpautoja Mariko Takagi. Mano kvietimu ji atvyko į Lietuvą ir šį filmą įgarsino – sušvilpavo Japonijoje populiarias amerikietiškas melodijas. „Sušvilpauta“ amerikietiška svajonė, ypač šiandiniame kontekste, įgauna itin ironišką atspalvį. O žmonių migracijos klausimai kaip niekada aktualūs intensyviai besikeičiančiame sociopolitiniame žemėlapyje. Todėl išlaikydama savo kūrybai būdingą minimalistinę stiliistiką sukūriau ir kelis naujus kūrinius, itin lakoniškai tęsiančius migracijos bei geresnio gyvenimo paieškų, o gal iliuzijų temą.

Dykumėjimas – gamtos procesas. Tačiau gal jį, kaip ir dvasinį „dykumėjimą“, lemia ne tiek aplinkos procesai, kiek paprasti individai?

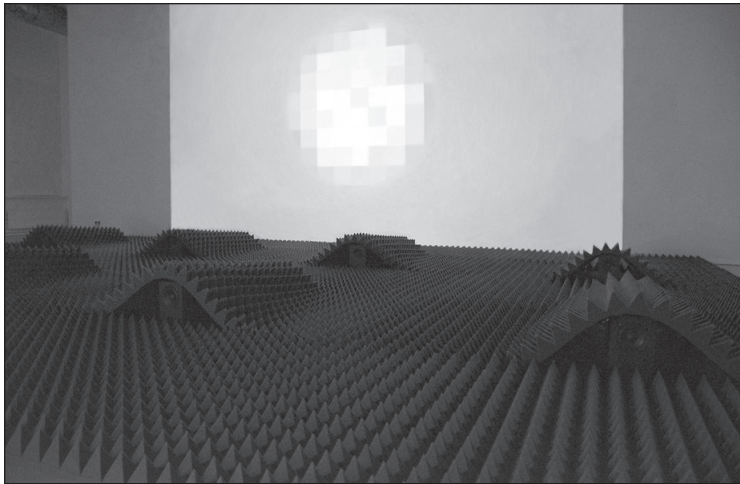
Taip, individas dažniausiai nulemia aplinkos procesus. Judama ten, kur dirva derlingesnė, nors prastas ūkininkavimas gali gana greit nualinti augalinę dirvos dangą. Bet mane domina ne ekologinės dykumėjimo priežastys. Veikiau deindividualizacija „nuskurdintose“ vietose. Tai irgi galima įvardinti kaip tam tikrą „dykumėjimą“ reiškini. O apibendrinama galėčiau pasakyti, kad per visą kūrybinį kelią mane persekioja „dykumėjimo“ šešėlis. Mane domina „nuskurdintos“ vietos, kurios visuomet atviros transformacijai – nuo pat kūrybos

pradžios kreipiau dėmesį į apleistas ištuštėjusias vietas, kurios ženklina tam tikrą liminalumo būseną – kažkas jau įvyko, bet nauja dar neįsisteigė. Tai eksperimentavimo zona. Zona, kurioje galima mėginti paslėpti tapatybių pėdsakus, nes bet koks tapatybės apibrėžimas yra represyvus pagal socialinės stratifikacijos dėsnius. Ištuštėjusioje terpeje man svarbus balsas, žodis, daina, o ypač redukuotos jų versijos. Balsų ar garsų intensyvumų įvairovė „išjudina“ statiškas erdves.

Prieš pat savo parodos atidarymą galerijoje „Post“ kultūros bare „Kablys“ pristaciau kitą projektą „Po oda“, kuriame Vilniaus universiteto chorų „Gaudeamus“ ir „Pro musica“ vyrų grupės bandė improvizuotai atlikti avangardisto Gilo Josepho Wolmano 1963 metų garso kūrinių „Megapneumies“. Jį autorius sukūrė eksperimentuodamas su savo balso padargais. Kūrinių adaptuojant chorams norėjosi jį deindividualizuoti, perteikti kaip tam tikrą pulsuojančių efektų debesį virš klausytojo galvos. Kėliau klausimą, kaip balsu mėginti perteikti deliozišką „kūną be organų“? Po jų trumpo ekspresyvaus pasirodymo skambėjo fantasmagoriški, tačiau ramesni norvegės Majos Ratkjes balso ir elektronikos virazai. Jai dainuojant rodžiau savo filmą, kuriame apleistų namų langai yra tarsi kiauros akiduobės, ištransliuojančios tuštumą, arba didžiulio radiolokatoriaus kaleidoskopinė redukcija iki jo išnykimo. Ilgai rodomas auglio pažeistos žmogaus odos gydymas lazeriu, kuris transformuoja kūną... Bandymas įsivaizduoti tolesnę veiksmo eigą palengva veda nepažinumo link.

„Fragmente kaip priežodyje“ kalbama apie kapitalizmo nulemtą jausmų ir minčių nuskurdinimą supaprastinant žodžius ir prasmes. Kaip menas tam pasipriešina?

Manau, menas gali sukurti priešingą efektą. 2014 m. projekte „Fragmentas kaip priežodis“, be Mariko Takagi, dalyvavo ir „Liepaičių“ choristės, kurios pasirinktiems klausytojams niūniavo populiarias melodijas. Populiarių dainų tekstuose pateikiamos supaprastintos mintys tarytum apibendrina jausmus ir taip juos nuskurdina. Pasitelkdama redukuotą dainos formą – švilpavimą ar niūniavimą – šiame projekte bandau atkreipti dėmesį į šias „nuskurdintų“ patirčių problemas. Tačiau mano performatyvus eksperimentas buvo, pavyzdžiui, pažiūrėti, ar niūniuojamos populiarių dainų melodijos unifikuotą patirtį gali paversti priešingu patyrimu? Mat šiame projekte dėmesys sutelkiamas į klausytojų laukimą. „Liepaitės“ savo pasirinktas populiarių dainų melodijas atliko ne visiems,

Kristina Inčiūraitė, „Dykumėjimas“, audiovizualinė instaliacija, 2016 m.

o atsitiktinai pasirinktiems klausytojams. Jie priversti spėlioti, kada ir kas prie jų prieis per pasirodymą, kokią melodiją vokalistė jiems atliks? Taip siekiama sužadinti kuo didesnę klausytojų smalsumą ir padidinti jų lūkesčius – „rutinizuota“ populiari daina kaip „nuskurdintos“ patirties manifestacija, manau, čia transformuojasi į „praturtintą“ patyrimą, nes šioje situacijoje klausytojas pastumėjamas asmeniškai trokšti melodijos, kuri nėra lengvai „pasiekiamo“. Šiandiniame rinkodaros valdomame pasaulyje, inertiškai ir gausiai gaminančiame vaizdinius ir garsus, galbūt kaip tik redukuotas garsas, pauzė bei laukimas tampa deficitu, kurį stengiuosi išryškinti šiame projekte. Mančia, kad „nuskurdinimas“, aptariamas meno projektuose, gana paprastai, o kartu ir itin paradoksaliai gali tapti vertingu patyrimu.

Kas jungia lietuvišką ir japonišką kultūras, kurias atspindėjote filme?

Pavyzdžiui, filme yra viena Mariko fotografija, kurioje rodomas jos vyras, taisantis seną automobilį, man primenantį seną „golfuką“. Tai buitinės kultūros folkloras, nutolęs nuo japoniškos estetikos, stereotipiškai „linksniuojamos“ Tolimųjų Rytų egzotikos. Gal buitinių situacijų giminingumas ir jungia šias dvi skirtingas kultūras?

Kristina Inčiūraitė, „Masačusetsas, Vašingtonas“, piešinių ciklas, 2016 m.

Sluoksniai ir dvilypumai. Kodėl būtent toks pasirinkimas?

Įvairūs sluoksniai yra socialinio, politinio, ekonominio ar kultūrinio „dirvožemio“ pagrindas, o mūsų požiūris į tą sanklodą visuomet yra skirtingas, be to, keičiasi laikui bėgant. Parodoje „Dykumėjimas“ pristatau piešinių ciklą „Masačusetsas, Vašingtonas“ (2016), kuriame itin lakoniškai pavaizduota mano mamos kelionė keliose JAV valstijose Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo priešaušryje. Amerika kaip demokratijos bei kapitalizmo lopšys prieš daugelį metų sovietinio režimo žmogui atrodė vienaip, o dabar – visai kitaip. Galų gale patys amerikiečiai perkuria savo šalies tapatybę, turint omenyje dabartinius politinius įvykius šalyje.

Jūsų kūryboje paliečiama daug socialinių aspektų. Tad kyla klausimas, ar manote, kad menas gali pakeisti ar sustabdyti jau esamus procesus, susijusius su socialinėmis problemomis?

Bent jau gali atkreipti į tai dėmesį. Turbūt menininkas turėtų ne pamokslauti, o nurodyti kryptį, problemą. Parodoje „Dykumėjimas“ abstrahuoju sociopolitinį jos turinį. Pristatau iki žemų dažnių redukuotą archajišką islamišką dainą „Tala’ al-Badru ‘Alayna“, kurią 2015 metų kalėdiniu laikotarpiu atliko

Kanados prancūziškų mokyklų vaikų choras. Ši daina sulaukė didelio populiarumo, nes viešas muzikinio kūrinio atlikimas sutapo su pirmųjų pabėgėlių iš Sirijos atvykimu į Kanadą (liberalų vyriausybė buvo pažadėjusi priimti net 25 tūkstančius pabėgėlių). Daina tapo itin politizuota ir buvo vadinama Sirijos pabėgėlių pasveikinimo daina. Tačiau choro vadovas bandė išsiginti tokios dainai primastos „etiketės“ sakydamas, jog ši daina buvo rengiama jau seniai ir tik atsitiktinai sutapo su pabėgėlių atvykimu. Tai daina, skirta pasveikinti pranašą Mahometą, kuris buvo priverstas palikti Meką ir prieglobsčio ieškojo Medinoje. Ši daina nuskambėjo Sirijos pabėgėliams, kurie rado prieglobstį Kanadoje. Daina, atliekama didelio vaikų choro, šlovinančio pranašą Mahometą, kuris būdamas garbaus amžiaus vedė vos devynerių metų sulaukusią mergaitę A’išą. Manau, toks parodomosios tolerancijos ir gilios socialinės glūdinčios veidmainystės klimatas yra tam tikras medijomis perteikiamas socialinio „dykumėjimo“ pavyzdys. Parodoje matome tik mirgančią skaitmeninę „pikseline“ saulę, pilką, tyliai dundančią akustinę „dykumą“, o pati šio kūrinio istorija „užpusyta smėlio dulkėmis“, t.y. tarsi glūdi paraštėse.

Gyvenate ir dirbate Vilniuje. O koks jūsų santykis su Kaunu? Kaip jaučiatės pristatydama darbus galerijoje „Post“?

Anksčiau esu dalyvavusi keliuose susitikimuose su Vytauto Didžiojo universiteto studentais, bendradarbiavusi su šio universiteto mokslininkais meniniame ir moksliniame projekte „Nematomos bendruomenės“ (2013–2014), kurio viena iš sudėtinių dalių buvo mano šiuolaikinio meno projekto su LGBT bendruomenės nariais „Bevardė valanda“ pristatymas Jono Meko vizualiųjų menų centre Vilniuje. Taigi, vienokie ar kitokie saitai su Kaunu yra, bet čia niekada nebuvau surengusi savo personalinės parodos. Manau, kad galerija „Post“ yra labai įdomi šiuolaikinį meną bei performatyvius projektus pristanti galerija Lietuvoje, joje dirba nedidelė, bet šauni komanda. Be to, puikios erdvės šiuolaikinio meno kūriniams instaliuoti, todėl džiaugiuosi galėdama čia parodyti kelis naujausius kūrinius, kurie, tikiuosi, keliaus ir į kitas meno erdves.

PARENGĖ KAROLINA VITULSKYTĖ IR KRISTINA IŽGANAITYTĖ

Paroda veikė iki gruodžio 1 d.
Galerija „Post“ (Laisvės al. 51a, 4 aukštas, Kaunas)
Dirba antradieniais–penktadieniais 12–19 val., šeštadieniais 13–18 val.

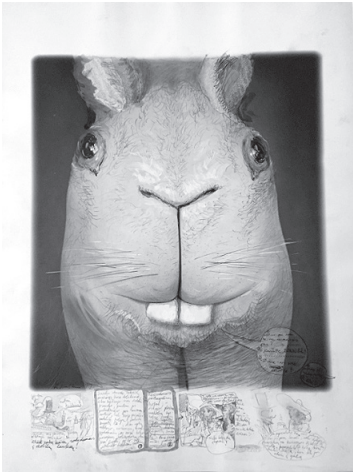
Du laukai, du laikai

ATKELTA IŠ 1 PSL.

variantus, kurių anam laikui mano vaizduotė nebepriskiria, atrodo, kad jų Trimakas turi tikrai daug. Bet paroda primena – šie torsi, pirmą kartą parodyti 1995 m. Algio Lankelio kuruotoje parodoje „Kasdienybės kalba“, plevėsavo tarsi tikro skelbimų stulpo sijonėlis ir praeiviai galėjo juos vartyti. Dabar stulpas – tik muliažas, tokių nebėra. Jų mirtį užfiksavo kitas šios parodos dalyvis – Gintaras Zinkevičius – cikle „Užmarštis“ (1992–1993).

Zinkevičiaus darbai užima kokią ketvirtadalį parodos ir man gerai pažįstami, nes kaip tik rengiame knygą apie grupę „Post Ars“, kurios narys jis yra (dar vienas nostalgijos įrodymas). Didžioji performansų ir akcijų fotografijų kolekcija šiemet buvo parodyta Šiuolaikinio meno centre, o čia – tik fragmentas, primenantis išmestus, tirpstančius, sėjamus ir degančius žmones, užbrauktus peizažus, jiems išbadytas akis ir atgijusias epitafijas. Tai – Česlovo Lukensko, Roberto Antinio, Alekso Andrieškevičiaus akcijos. Jas nufotografavęs Zinkevičius vaikščiojo po miestą pasivertęs žmogumi-dėže, kabino peizažų parodą virš Profsąjungų rūmų ir fiksavo kieme stovinčio stalelio mirtį. Jau vien išvardytos temos leidžia pajusti to laiko svajonių mastą, kai kasdienybę užpildydavo pasaulio perkūrimo ritualai, iš pradžių griauinant, o po to likusioje dykynėje braižant viltingas konstrukcijas. Bet svarbiausia, kad iš viso to išėjo puikios fotografijos, šalia kurių daugelio kitų grupių eksperimentai atrodo kukliau.

Tačiau, žinoma, ieškoti vien fotografinės kokybės būtų klaida – mėginimas viską sugrūsti atgal į fotografinį lauką. O juk atėjome pasižiūrėti, kas vyko šalia, aplink, po ir po to. Štai rankos užkasa lagamino turinį, iš po žemių jau tesimato cigarečių „Astra“ pakelis, tuoj atguls ir trys standartiniai valdžios diedai su ordinais. Tai Linas Lian-dzbergis ir Herkus Kunčius 1989 metais žaidžia „Sekretus“. Arba šalia vaikų darželio stovi mergina gėlėta suknele, jos rankoje – plaktukas; kitoje nuotraukoje – tik darželis. Tai – Gintaro Znamierovskio „Nepavykęs performansas“, kurį pamąčiusi suprantu, kad performansu galima pavadinti bet kokią fotografiją, o nepavykusios tam ypač tinkamos. Znamierovskis tai yra pavadinęs „dvasine praktika“, kuriai fotografija tebuvo šalutinis produktas. Bet dabar net menkiausi anos tikrovės skatai virsta fetišais, sutirštinančiais tos dvasinės praktikos aurą, nors gal tai tebuvo žaidimas, tiesiog smagus pasibuvimas kartu. O aš iš šių dienų perspektyvos matau ir akis badantį faktą, kad moterys šitaip nežaidė, išskyrus pavienius atvejus, kai jos žaidė kartu

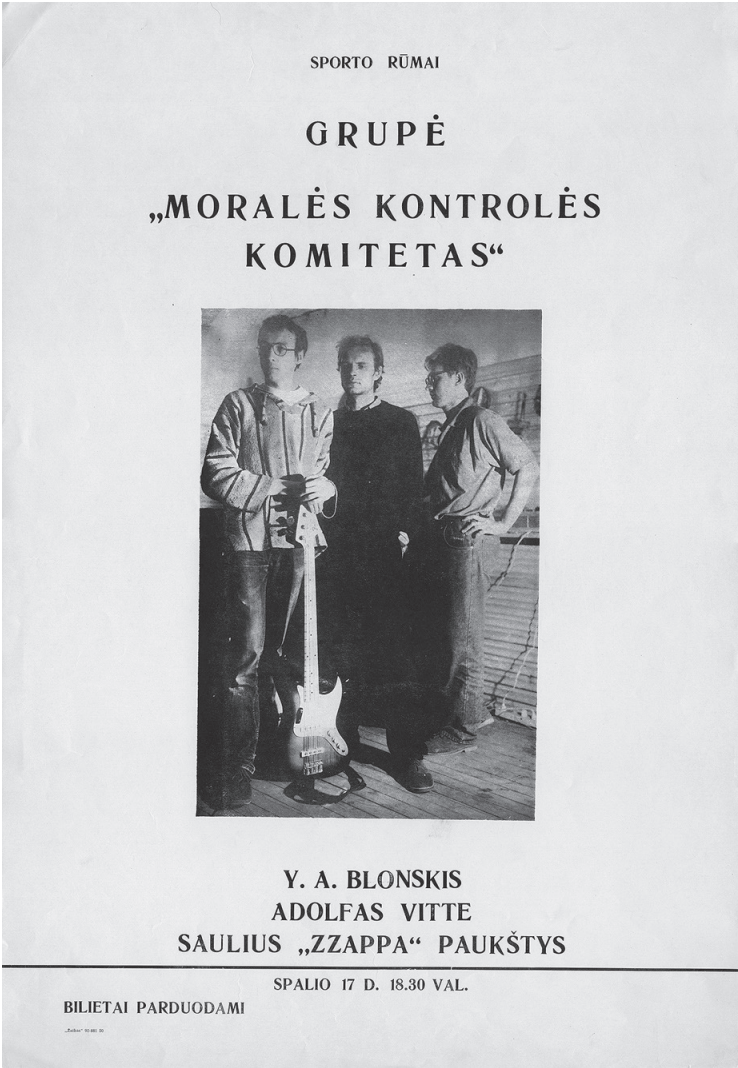
Rimvydo Bartkaus kūrinys Naujosios komunikacijos mokyklos parodai „Kiškis, morka, labirintas“. 1991 m.

su savo vyrais (Svajonė Stanikienė, Lilija Puipienė). O jei žaidė, tai savo veiksmų taip nesureikšmino ar neturėjo drąsos. Išimtytys – keliuose eksponatuose šmėkštelėjusios Sandra Straukaitė ir Eglė Rakauskaitė.

Bent mintimis sugrįžti į tą laiką traukia šioje parodoje išryškėjęs mėgavimasis mažais atradimais, tarsi tai būtų pasaulinės reikšmės įvykiai. Mintis, kad piešiant ant fotografijų įprasta skurdi aplinka pavirs siurrealistine haliucinacija. Mintis, kad galima inscenizuoti savo nužudymą vonioje. Pasaulio menininkų veiksmų išmėginimas vietos aplinkybėmis ir priemonėmis. Įsitraukimas į veiksmą kartu ir nuoširdžiai, ir ironiškai, ir apsimetinėjant, kad visu tuo tiki, o iš

tikrųjų, pasinaudojus fotografijos tikroviškumo iliuzija, gluminti romius piliečius pasakojimais apie netikrus reiškinius. Tarkim, Sauliaus Paukščio fotografuoti garsūs žmonės kaip indėnai – miglotai prisimenu skaičiusi spaudoje apie lietuviškus indėnus. Tada nė neįtariau, kad tai galėjo būti menininkų pokštas.

Ir ne mažiau keista idėja – inscenizuoti paveikslus, tais laikais galbūt matytus tikrai reprodukcijose. O gal kaip tik dėl to? Šio užsiėmimo vadas Audrius Puipa buvo tarsi sukūręs savo teatrą – profesionalų iki suknelės nėrinių: kaip šauniai – ore sulaikytu teatrališku gestu – trys grafikai užsipuola nuogą meilužį, kaip tikroviškai iškankintas šv. Jeronimu tapusio Vytauto Šerio kūnas puola į ekstazę trimatį pučiant Marijos Puipaitės angelui! Tarsi menininkai kartu ir matuotųsi paveikslinę tikrovę, ir garbintų šedevrus, ir iš jų šaipytųsi, nes juk išviešina jų dirbtinumą. Paveikslai buvo ne tik suvaidinami, bet ir perkuriami, papildomi tęsiniais, o kartais tiesiog sukuriami pagal nugirstą istoriją, įbrukant lietuvišką incidentą prie klausyklos tarp „pasaulio šedevrų“. Visa tai galiu pasakoti, nes kuratorė išsiaiškino kiekvieno „Gyvojo paveikslų“ sukūrimo aplinkybes, tad fotografijas žiūrėti dar įdomiau, įsivaizduojant, kaip ieškoma tinkamos vietos, išsinuomojami kostiumai, repetuojami vaidmenys, kol Trimakas pasako „nufotografuota“.

Linus Jablonskis, „Moralės kontrolės komiteto“ koncerto plakatas. 1991 m.

Doooooris, „Airiškas“. 1995 m.

Klastotė, apgavystė, netikrumas, apsimetinėjimas, neegzistuojančių institucijų, grupių, tikrovių fotografavimas, regis, irgi buvo to laiko ženklas. Daug kas, išgirdęs apie Naujosios komunikacijos mokyklą, tikriausiai pagalvos, kad tai – rimta institucija, gal net sugalvos stoti. O nereikėtų. Dabar, kai universitetai lenktyniauja, kam pavyks sukurti labiau viliojantį programos pavadinimą, NKM veikla būtų geras vaistas. Ernestas Parulskis tą mokyklą įkūrė juokaudamas su Linu Jablonskiu. Viskas ten buvo netikra, bet tikslo – propaguoti netikrą meną – buvo siekiama rimtu veidu, pasitelkus visą Manipuliacijos fakultetą (irgi netikrą). Manau, kiekvienas klaidinimas turėjo pavykti, nes žmonės, kaip ir dabar, tikėjo laikraščiais, oficialiais plakatais ir fotografijomis. Įdomu, ar kas nors atėjo į išgalvotos (bet įtikinamai nufotografuotos) grupės „Moralės kontrolės komitetas“ koncertą? Dabar tas aprašinėtas fotografijas žiūrėti labai linksma. Ypač žinant, kad jos atsirado gaudžių verksmų, politinių niekšybių, sproginėjančių automobilių ir beprotiškos infliacijos laikais, kai „Teacher’s“ viskis buvo prabanga. O iš tiesų tas netikrų reiškinių skelbimas ir garsinimas buvo tokios pat iš netikrų pinigų, netikrų pažadų gaminamos naujosios tikrovės veidrodys.

Paroda pilna įdomiausių dalykėlių, todėl viską peržiūrėjus darosi liūdna, kad anų laikų jaunimo siautėjimas su fotografija baigėsi. Bet užėjusi į tuose pačiuose KKKC rūmuose įsikūrusią Fotografijos galeriją pamačiau, kad klydau.

Jauno menininko Roko Pralgausko paroda „Lagaminas“ – puikus tęsinys anų laikų „(Ne)fotografiniam laukui“, gal net išaugęs iš jo. Rokas nuo pat pradžių traukė dėmesį neįprastu matymu ir keistomis istorijomis. Nedidelėje salėje jis sukūrė lyg ir šmaikštų, lyg ir klaidžiojantį, lyg ir filosofiskai nuteikiantį, bet tikrai autoironišką pasakojimą apie menininko kelionę po save, ištiesusį laike, išskleistą erdvėje. Paroda sudaryta iš „kūrybinio proceso

likučių, kurie nuolatos kaupiasi Roko lagamine“. Matau: tiesiai ant sienų sukljuotos ne rimtai padarytos fotografijos, o draiskanos, atsitiktiniai kadrai, gal net nelabai pavykę, išsprūstantys iš žvilgsnio ir iš atminties, taip pat eskizai, užrašai, plakatai ir kt. Jau anonse skelbiama, kad pasibaigus parodai viskas išnyks, tas fotografijas teks nuvalyti nuo sienų. Taigi jos – nevertingos. Ir kartu – aukso vertės.

Iš tų draiskanų Rokas kuria „tvarką arba, kaip jis pats sako, švarią netvarką“. Kad tokį nesuderinamumą galima vizualiai išreikšti, pati mačiau: vaizdai atrodo sukljuoti ant sienų chaotiškai, bet jų tvarka taip preciziškai apgalvota, kad neįmanoma atsitraukti neperskaičius, neperžiūrėjus visko iš eilės. O ką gi perskaičiau? Nežinau. Tuo nenoriu pasakyti, kad nebuvo minties – ji buvo. Bet prasmė daugiau tvyrojo baltuose sienos plotuose tarp vaizdų ir kaupėsi krūtinėje maždaug ties raktikauliu kaip neišjuokto juoko, neišsakyto suokimo, neištrūkusio gerumo jausmo gumulas. Su manimi vaikštinėjusi Laima Kreivytė pasakė: „Čia tai tikras poetas!“ Pritariu.

O kelionės pabaigoje – paroda, kurios nėra, nes niekur neskelbta ir tiesiogine to žodžio prasme paslėpta už užuolaidos. Ten – keli rugšėji čia matyto ukrainiečio Romano Piatkovkos fotomontažai, apšviesti spingsulėmis. Juose boskiškai susipynę nuogi kūnai blykčioja žinomų politikų veidais ir šoka mirties šoki. Jų pragariška vizija veikia kaip žemų dažnių kontrapunktas kitų parodų vaikiškam linksmumui, kaip fonas „(Ne)fotografinio lauko“ laisvei ir Pralgausko kelionei su savo idėjų lagaminu į kažkur-niekur. Užsukus į tos parodos prietamą, visa kita ima skambėti kaip laikinumo melodijos. Klausausi, kol dar skamba. Palieku ukrainietišką nerimą už užuolaidos.

Parodos veikia iki gruodžio 11 d.
Klaipėdos kultūrų komunikacijų centro parodinės erdvės (Didžioji Vandens g. 2)
Dirba trečiadieniais–sekmadieniais 11–19 val.

Peržengtos ribos

Pokalbis su prancūzų režisiere Anne Fontaine

Kino festivalyje „Šeršėliafam“ bei „Pasakos“ internetiniame kino teatre galima pasižiūrėti prancūzų režisierės Anne Fontaine filmą „Nekaltosios“ („Les Innocentes“, Prancūzija, Lenkija, 2016). Lietuvoje šios režisierės, scenaristės, aktorės ir šokėjos kūryba geriausia žinoma iš filmų „Coco prieš Chanel“ („Coco Chanel“, 2009) bei „Dvi motinos“ („Adore“, 2013). Fontaine filmuose rodomas moterų pasaulis, sudėtingi herojų motyvai, paslaptys ir susižavėjimai. Režisierė gimė Liuksemburge muzikos dėstytojo ir dailininkės šeimoje, vaikystę praleido Portugalijoje. Jau nystėje ji svajoj o apie šokėjos karjerą. Svajonė ir atvedė Fontaine į kiną. Pateikiame lenkų kritikų Januszo Wróblewskio ir Piotro Czerkawskio pokalbių su režisiere fragmentus.

Kodėl filmo apie Coco Chanel autorė kuria filmą apie lenkų vienuoles?

Filme pasakojamą istoriją savo dienoraštyje aprašė jauna prancūzų gydytoja, 1945 m. dirbusi Raudonojo Kryžiaus organizacijoje. Silizijoje, prie sienos su Vokietija, į ją pagalbos kreipėsi lenkų vienuolės. Dalį jų išprievartavo sovietų kareiviai. Dalis buvo nužudytos. Keturiolika vienuolių pastoj o. Kelios jau buvo pagimdžiusios. Jos bijoj o pasakyti tiesą valdžiai ir buvo apimtos panikos. Iškilo pavojus, kad vienuolynas bus uždarytas, taip pat jos norėjo išvengti skandalo. Niekad nespausdinti užrašai pateko į gydytojos sūnėno rankas. Jis juos perdavė man. Paprasti sakiniai. Sausai užrašyta, kas įvyko. Iš pirmo žvilgsnio – bejausmė kronika. Jokios dramaturgijos.

Jus tai šokiravo?

Vis dėlto iš pradžių paprasčiau, kad būtų patikrinta, ar tai tiesa. Lenkų istorikai iš pradžių buvo nusiteikę skeptiškai. Tačiau kai jie pradėjo gilintis į dokumentus, atsirado liudininkų, buvo patvirtintos aplinkybės, datos. Tokios tragedijos vyksta ir dabar. Prieš dvidešimt metų Vietname susipažinau su vienuolėmis, kurios globojo našlaičius. Kai vyko karas, jos pėsčiomis nuėjo maždaug tūkstantį kilometrų nuo Hue iki Saigono, kad išgelbėtų vaikus. Jų pasišventimas leido išgyventi dviem šimtams našlaičių. Nors nesutikinti, mane sujaudino jų tikėjimas, kuris yra vilties pagrindas. Viltis yra ir „Nekaltųjų“ žinutės esmė.

Ne visos lenkų vienuolės atlaikė spaudimą. Daugelis jų neteko vilties.

Prievartavimai – gana plačiai naudojamas karo ginklas. Jo tikslas – įbauginti civilius gyventojus. Vienuolių prievartavimas – dvigubai

žiaurus, nes prievartaujamos netik moterys, bet ir jų tikėjimas. Vienuolės yra nekaltos, jos aukoja gyvenimą Dievui. Po „Nekaltųjų“ peržiūros Vatikane vienas vyskupas, turintis artimų ryšių su popiežiumi Pranciškumi, prisipažino, kad popiežius buvo labai sujaudintas dar ir todėl, kas panašūs žvėriškumo aktai vyksta ir mūsų dienomis, kad ir Haiityje ar Afrikoje. Neslėpdamas ir vienuolyno vyresniosios kaltės bei jos nusikaltimo, mūsų filmas gali atlikti terapinę funkciją. Man buvo labai svarbu pabrėžti, kad atsakomybės susideda iš daugybės aspektų. Negalima slėpti faktų, o pats blogiausias sprendimas – apsimesti, kad nieko neįvyko.

Parašyti pilnametražio filmo scenarijų, remiantis sausais užrašais, reikalauja daug subtilumo ir lakios vaizduotės. Kas buvo sunkiausia?

Benediktinės – kontempliacinis ordinas, jo vienuolių įžadai gana griežti. Vienuolės negali kontaktuoti su išoriniu pasauliu. Gyvena pagal griežtas taisykles. Filmo dramaturgija remiasi transgresija. Ribų peržengimas – tai ir išėjimas už vienuolyno vartų, bandymas ieškoti pagalbos pas svetimus. Paskui dar prisideda ginekologiniai tyrimai, kontaktas su žydu – vyru ir ginekologu, pasipriešinimas vienuolyno vyresniajai. Kiekvienas tos transgresijos etapas leidžia išplėsti laisvės ribas.

Jei supaprastintume, Vakarų kultūros ateizmą jūs supriešinate su katalikiškos Lenkijos atsilikimu. Maža to, žydas gydytojas kaltina lenkus antisemitizmu ir pareiškia, kad patys nusipelnėme viso to blogio, užgriuvusio okupacijos metais. Ar manote, kad tai teisingas vertinimas?

Tai tik gydytojo požiūris. Ciniškas ir padiktuotas asmeninės patirties. Jo visa šeima žuvo koncentracijos lageryje. Geriausiam jo draugui, kuriam pavyko pabėgti iš Varšuvos geto, niekas nesuteikė pagalbos. Panašių tragedijų buvo ir daugiau. Tačiau ne jos filme svarbiausios. Filmą kūriau Lenkijoje, gamybą rėmė Lenkų kino meno institutas. Žinau, kad jūs jautriai reaguojate į kritiką, bet tai jokia būdu nereiškia, kad filmas antilenkiškas.

Klausiu, nes šalyje vyksta gėdinga diskusija, kaltinanti „Idą“ antilenkiškumu, o jūsų filmas įžengia į tą patį užminuotą lauką: lenkų ir žydų santykiai, karas, vienuolės, katalikybė, be to, dar vaidina tos pačios aktorės Agata Kulesza ir Joanna Kulig.

„Nekaltųjų“ scenarijus buvo parašytas dar prieš Pawelui Pawlikowskiui pradėdant filmuoti „Idą“, tad negali būti kalbos apie mėgdžiojimą. „Idą“ pasižiūrėjau visai neseniai. Man labai patiko. Ypač filmo forma. Mano filmas nėra nespalvotas, jo kitokia estetika, jis ne toks stilizuotas. Konflikto esmė ne ta, kad vienuolės palieka vienuolyną ir susiduria su pasauliu, o atvirkščiai. Būtent tikrovė sugriauna ar sunaikina jų anklavą ir jos priverstos rinktis.

Kalbant apie aktorės, žinoma, man padarė įspūdį didis Agatos Kuleszos vaidmuo „Idoje“, bet maniau, kad keturiasdešimtmetė netinka senos vienuolyno vyresniosios vaidmeniui. Tačiau perskaičiusi scenarijų Kulesza norėjo kino bandymų. Tik tada pamačiau, kad jos veidas labai plastiškas, visai lengvai, be jokio grimo ji gali persikūnyti į griežtą, valdingą prižiūrėtoją. Joanną Kulig prisiminiau iš filmo „Jos“, kuriame Kulig buvo Juliette Binoche partnerė ir vaidino laisvą, jokių kompleksų neturinčią prostitutę. Vienuolės Irenos – kupinos energijos, atrandančios tiesą apie save merginos – vaidmeniui man reikėjo panašios seksualios aktorės. Agatą Buzek pamačiau kažkokiam amerikietiškame filme, kur ji laisvai kalbėjo angliškai. Tai puiki aktorė, man didelį įspūdį padarė jos dvasingas veidas. Todėl ja ir susidomėjau. Kitas vienuoles vaidinančias aktorės surinkau po daug mėnesių užtrukusių paieškų. Jos turėjo kurti filmo atmosferą ir skirtis temperamentu, asmenybėmis, išore. Sunkumų kilo todėl, kad pasirinkimas buvo pernelyg didelis. Turite tiek daug jaunų talentingų aktorių, kad iki paskutinės akimirkos negalėjau apsispręsti, kurią pasirinkti.

Filme galima jausti šaltį, distanciją.

Man rūpėjo realizmas. Kuo didesnis artumas. Kamera, susikauptusi į akis, rankas, odą. Kad žiūrovas patektų į herojų vidų, beveik galėtų paliesti po vienuolės drabužiu tūnančią paslaptį. Kita vertus, bendri miško, laukų, vienuolyno erdvės planai kuria kontrastą, kaip kad Georges'o de La Touro tapyboje. Būtent šiuo požiūriu specialiai filmui išstudijavome jo kūrybą, ypač Madonos su kūdikiu portretus. Mus domino šviesa – vilties kūrimo elementas. Norėjome subtiliai susieti filmą su šia tradicija, vizualiai kuo giliau išreikšti jo temą.

Man atrodo, kad pagrindinė tema yra ne viltis, o aklo dogmatiško tikėjimo supriešinimas su grynuoju racionalumu, Albert'o Camus humanizmo koncepcija.

„Nekaltosios“

Man svarbiausias buvo klausimas, kuo tikėti? Kas yra žmogaus religingumas? Kokiu Dievu tikime? Nors filme kalbama apie katalikybę, esu įsitikinusi, kad šiame filme save atpažins protestantai, žydai, ateistai, komunistai, visi, kurie išpažįsta koikią nors didžią idėją ir jos įvardijamas vertybes. Taip pat stengiausi šį tą pasakyti apie jautrumą, apie kelią, padedantį atrasti tikrus savo jausmus, nepanirus į sentimentalumą.

Save vadinате ateiste, bet ginče apie abortus paradoksaliai užėmėte Bažnyčios poziciją: svarbiausia yra gyvybė. Nesvarbu, kad pradėtas vaikas – prievartos pasekmė. Reikia jį pagimdyti ir užauginti.

Šiuo konkrečiu atveju būtent taip ir manau. Bažnyčia sako, kad gyvybė yra aukščiausia vertybė ir reikia ją ginti. Kai problema susijusi su išprievartautomis vienuolėmis, taip pat reikia laikytis šios taisyklės, o ne apsimesti, kad tai išimtis. Užtuot pasmerkus naujagimius mirčiai, galima juos atiduoti įvaikinti arba užauginti. Skirtingose šalyse kalbantis apie filmą vienas klausimas sugrįždavo nuolat: kas atsitiko vienuolių pagimdytiems vaikams, kaip susiklostė jų gyvenimas, ar jie žino tiesą apie savo kilmę? Nežinau, ar Lenkijoje kas nors tai aprašė, asmeniškai nežinau jų likimų. Bet džiaugiuosi, kad dėl ateistinės ir religinės intervencijos dalis jų išgyveno. Tame ir matau viltį. Beje, panašiai kaip ir prancūzė gydytoja, kuri, pasibaigus karui, netrukus žuvo autokatastrofoje.

Ar yra kūrėjų, kurie jums ypač imponuoja?

Dievinu Ericą Rohmerą. Pamenu, prieš daugelį metų susipažinau su juo mano draugo ir jo mylimo aktoriaus Fabric'o Luchini dėka. Tada buvau jauna mergina, o Rohmeras garsėjo savo ypatingu drovumu, tad vos tik mane pamatęs įsmeigė žvilgsnį į žemę. Paskui išėmė iš spintelės saldainių dėžutę, nedrąsiai pasiūlė pasivaišinti, o nuo tada

jau nepasakė nė žodžio iki pat susitikimo pabaigos.

Kas Jus – pasitikinčią savimi ir laisvą asmenybę – gali traukti tokio žmogaus filmuose?

Mane žavi Rohmero kūrybos laisvė. „Kler kelio“ režisierius sugebėjo tobulai išreikšti save, bet kartu kūrė visiškai pigius filmus, dirbdamas su labai maža filmavimo grupe. Nors jis buvo Naujosios bangos dalis, Truffaut ar Godard'o fone išsiskyrė ypatingu originalumu. Pavyzdžiui, jis imponavo sugebėjimu kurti rafinuotus, sąmojingus dialogus. Šiuo požiūriu labiau priminė rašytoją nei režisierių.

Savo filmuose Rohmeras ieškojo kasdienybėje slypinčios metafizikos. Ar Jus domina kažkas panašaus?

Taip, nes panašiai kaip Rohmeras nekenčiu pretenzingumo, noro mokyti žiūrovus ir skambių žodžių. Apie esminius dalykus reikia kalbėti diskretiškai, neįžūliai. Labai stengiausi panašų efektą pasiekti filme „Nekaltosios“ – pasakyti, kad racionalumas ir dvasingumas gali egzistuoti šalia vienas kito, kad reikia gelbėti žmogiškumą, atsidūrusį sunkiai suprantamo ir absurdiško blogio akivaizdoje.

Tvirtinate, kad kine Jus pirmausia domina įtampa tarp vidinių išgyvenimų ir išorinio personažų elgesio.

Kaip menininkei, man labiausiai patinka momentai, kai susitikimas su kitu žmogumi pažadina iki tol nesuvoktus troškimus. Dauguma mūsų gyvena normalų ir stabilų gyvenimą, bet kiekvienas staiga gali atsidurti situacijoje, kai jausmai privers palikti komforto zoną ir peržengti visuomenės nubrėžtas ribas. Kiekvieną akimirką mes galime virsti tuo, ką Luisas Buñuelis tiksliai pavadino „niūriu geismo objektu“.

PARENGĖ KORA ROČKIENĖ

Žaidžiant kiną

Nauji filmai – „Nuo Lietuvos nepabėgsi“

ILONA VITKAUSKAITĖ

Ankstesni Romo Zabarausko filmai („Porno melodrama“, „Streikas“) buvo kritikuojami dėl jų schematiškų siužetų, literatūriškų dialogų, plakatiškumo ir deklaratyvumo, režisieriaus negebėjimo dirbti su aktoriais ir kt. Tikriausiai todėl naujausiame filme **„Nuo Lietuvos nepabėgsi“** (Lietuva, 2016) Zabarauskas atsisakė bandymų pasakoti sklandžią, psichologiškai ir dramaturgiškai pagrįstą istoriją. Jis lyg bando laužyti tradicinio kino taisyklės ir mėgina svarstyti apie pasakojimą, jo reikšmę fikcijoje ir gyvenime, beveik visi filme vaidinantys aktoriai yra neprofesionalūs – šokėjai, dainininkai, draudimo agentas. Bet ar Zabarauskui pavyko išvengti ankstesnių klaidų ir pergudrauti žiūrovus „kebliu“ filmo siužetu bei ištarne, autentišku aktorių buvimu prieš kamerą?

„Nuo Lietuvos nepabėgsi“ pasakoja istoriją apie trijų jaunuolių vienos dienos pasivažinėjimą raudona sportine mašina. Aktorė Indrė Latinytė (Irina Lavrinovič), paakinta karjeros galimybių ir svajonės

vaidinti Holivude, nužudo savo motiną ir pavagia jos pinigus. Vėliau sužinome, kad tam galėjo būti ir gilesnių sąsamoninių priežasčių – iš tikrųjų Indrė norėjusi nužudyti savo moteriškumą, kuris trukdo pasireikšti jos genialumui patriarchalinės Lietuvos sąlygomis. Bent taip jau mano jos bičiulis kino režisierius Romas Zabarauskas (jį vaidina Denisas Kolomyckis), nusprendęs padėti Indrei šioje keblioje situacijoje ir išvežti ją į Portugaliją. Į kelionę leidžiasi ir Zabarausko vaikiną Karlosas (Adrian Escobar), kuris, kaip išaiškėja vėliau, yra ne vaikiną, o apmokamas sekso partneris. Greta bėdų meilės srityje, Romo Zabarausko personažas turi daugybę kitų kompleksų, susijusių su talento klausimu, globėjišku tėvų elgesiu, tėvo homofobija. Taip pat Zabarauskas niekaip negali „išeiti“ iš režisieriaus vaidmens ir pradeda telefono kamera filmuoti Indrės pabėgimą.

Šią istoriją pertraukia epizodai, kur svarstoma, kas yra naratyvas ir vienių kitiems mūsų pasakojamos istorijos. Kaip teigia užkadrinis balsas, pasakojimas – tai gyvenimo metafora, bandymas suteikti

prasmę mūsų chaotiškai egzistencijai, taip pat Eroso ir Tanato patenkinimas. Todėl „Nuo Lietuvos nepabėgsi“ režisierius ir scenarijaus autorius nusprendžia žiūrovams neleisti patirti katarsio ir tik pradėtą istoriją nutraukia. Filmas baigiasi „kino kine“ scena: Deniso Kolomyckio personažas šiuolaikinio meno galerijoje pristato savo videodarbą, peržengiantį fikcijos ir realybės ribas. Jame užfiksuota, kaip Romas nužudė Indrę.

Tam tikra prasme „Nuo Lietuvos nepabėgsi“ būtų galima pavadinti parodija – psichoanalizės pradmenų, turtingų tėvelių vaikų „mizerijų“, paties Romo Zabarausko įvaizdžio ar net šiuolaikinio kino. Tačiau tai daroma taip nuvalkiotai, deklaratyviai, mėgėjiškai ir su tokiu narciziškumu, kad kyla klausimas, ar Zabarauskas sąmoningai pasirinko filmo parodijiškumą. Tada ką pasako filmo pradžios scena, kurioje režisierius demonstruoja savo kultūrinį išsilavinimą: filmuojamos knygų lentynos su „Saldaus gyvenimo“ DVD, Stanley’io Kubricko „Lolitos“ plakatu, knyga apie Bertoltą Brechtą ir kt.? Juk taip režisierius supažindina su

„Nuo Lietuvos nepabėgsi“

savo (o kartu ir personažo) intelektualiniais ir estetiniais polinkiais. Kitas klausimas, kaip šios nuorodos veikia „Nuo Lietuvos nepabėgsi“.

Pats Zabarauskas teigia, kad filmu lygiavosi į *New Queer Cinema* judėjimą, kurį apibūdina specifiška estetika, kino konvencijų laužymas, feministinės, poststruktūralistinės teorijos taikymas kine, dėmesys seksualumo, politinėms temoms. Tačiau visa tai filme tampa tik pasimaivymais, atrodo, kad režisieriui svarbiau gražiai nufilmuotos scenos, stambūs gerai atrodančių aktorių veidų planai, stilingi kostiumai. Temos plėtojamos paviršutiniškai, kartais tiesiog skaitomas tekstas iš kokios nors akademinės knygos. Ką jau kalbėti apie siaubingai literatūriškus, pretenzingus ir infantilius (kaip ir visas scenarijus) dialogus, neadekvačią vaidybą, nes, atsiprašau, akių pūtimas nėra vaidyba. Reikėtų dar gerai

paieškoti alogiškesnės režisūros nei Romo Zabarausko – tiek su profesionaliais, tiek su neprofesionaliais aktoriais dirbti jis akivaizdžiai nemoka, o scenos filmuojamos tiesiog bet kaip. Pavyzdžiui, nesuprasi, nei kodėl, nei kada kažkas jau ėmė ir nusirengė; aktorė gali pasirodyti kruvinomis rankomis, tačiau visiškai nesutepta suknele ir kt.

Apskritai „Nuo Lietuvos nepabėgsi“ nepajuda toliau vaizdo klipo lygio. O režisierius, atsukęs kamerą į save, tiesiog gėrisi savo paties atvaizdu. Regis, Romas Zabarauskas iki šiol nesuprato, kad kino režisierius – ne statusas, o amatas, juk net taip reklamuota sekso scena pasibaigė nė neprasidėjusi. Bet kam reikėtų persistengti? Svarbiau į filmą pakviesti nusifilmuoti vietinės žvaigždes, pasifotografuoti prie prabangios mašinos. Juk, prafrazuojant vieną lietuvišką šlagerį, kinas – tik žaidimas.

Be įsipareigojimų

Krėslė prie televizoriaus

Politikai skirtos lietuviškų televizijų laidos vis atrajoja rinkimus ir naujos vyriausybės sudarymą. Atrodo, kad būsimi ministrai stovi prie konvejerio: tą patį vakarą juos galima pamatyti atsakinėjant į Indrės Makaraitytės, Edmundo Jakilaičio, Ritos Miliūtės ir kitų laidų bei laidelių vedėjų klausimus. Šie pakviestiesiems negaili ironijos ar net atsainumo, bet sumanyti kaip provokuojantys vedėjų klausimai atsitrenkia lyg žirniai į sieną ir tada supranti, kad nei viena, nei kita pusė tragiškai neturi humoro jausmo.

Kita vertus, ne tik politikai, bet ir humoras – tai nacionalinė problema. Užtenka pasižiūrėti bet kurią humoro laidą (išskyrus „Dviračio žinias“), kad suprastum – vadina mieji humoristai, kaip ir garsieji politologai peliukai, pirmiausia demonstruoja savo vyrišką ego. Todėl jie niekuo nesiskiria nuo politikų ar politologų. Panašius vyriškius, kuriems jų lytis yra svarbus privolumas, kad ir naująjį rusą Steveną Seagalą, beveik kasdien gali pamatyti televizijos ekrane, todėl šįkart siūlau filmus, apdainuojančius moteris – silpnas ir stiprias, juokingas ir gražias, neprimenančias mūsų televizijų „divų“.

Mielai prisiminsiu savo jaunystės idealią moterį Vanessa Redgrave, kuri vaidina 1971 m. sukurtame Charleso Jarrotto filme **„Marija, Škotijos karalienė“** (LRT kultūra, 3 d. 21 val., LRT, 4 d. 22.55). Tai efektingas, bet kartu ir kruopščiai detales atkuriantis istorinis filmas apie dviejų valdovių – Marijos Stiuart (Vanessa Redgrave) ir karalienės Elžbietos I (Glenda Jackson) konfliktą. Nors praelyje moterys retai galėjo vaidinti politikoje svarbų vaidmenį, XVI a. Anglijoje buvo kitaip. Ir Marija Stiuart, ir Elžbieta I buvo stipriausios savo laikų politikės. Aplinkybės ir intrigos pavertė jas mirtinomis priešėmis. Filmu kūrėjai neprasilenkė su istorine tiesa, jie įtikinamai atskleidė politinius ano laiko konfliktus ir savo herojų dilemas.

Tarp geriausių vaistų nuo rudens depresijos, kurią tik pagilino rinkimai, – dvi komedijos. 1993 m. Noros Ephron **„Nemiegantys Sietle“** (LRT, 3 d. 23 val.), pasak režisierės, buvo jos meilės kinui prisipažinimas. Gal todėl jame daug nuorodų į filmus, kuriuos ji žiūrėjo vaikystėje, į senojo kino žvaigždes, bet pirmiausia į Leo McCarey’io „An Affair to Remember“ (1957). Manau,

neatsitiktinai „Nemiegantys Sietle“ rodo laiką prieš Kalėdas. Tai vilčių ir laukimo laikas. Pasakodama istoriją apie našlį (Tom Hanks), kurio sūnų išgirdusi kalbant per radiją žurnalistė (Meg Ryan) užsinerėjo tapti žmona bei motina, Ephron rodo, kaip išsipildo viltys rasti meilę.

XX a. 10-ojo dešimtmečio pradžioje romantinės komedijos žanras suklestėjo ir „Nemiegantys Sietle“ tapo jo archetipu. Filmas rėmėsi visiems žinomomis melodramos schemomis, tačiau šios komedijos privalumas buvo humoras ir kūrėjų distancija su tuo, ką rodo. (Kaip tik to katastrofiškai stinga susireikšminusiems lietuviškų komedijų kūrėjams bei politikams.) „Nemiegantys Sietle“ pratęsė 1989 m. Robo Reinerio filmo „Kai Haris sutiko Salę“, kurio scenaristė taip pat buvo Ephron, sukurtas naujas šiuolaikinės romantinės komedijos konvencijas. Panašų kelią pasirinko ir Mike’as Newellas, kurdamas **„Ketverias vestuves ir vienerias laidotuves“** (TV3, 6 d. 22.30). Anglų verslininkų ir aristokratų pasaulį jis rodo ironiškai ir pašaipiai, filme gausu tikslių kasdienybės užuominų ir netikėtumų.

„Marija, Škotijos karalienė“

Komedijos herojus – trisdešimtmetis mergišius Čarlis (Hugh Grant) – neskuba megzti pastovesnių ryšių, yra nuoseklus santuokos priešininkas. Newello veikėjai – žmonės, svajojantys apie laimę be įsipareigojimų. Gal todėl filmas iki šiol skamba aktualiai.

Kai Federico Fellini rengėsi kurti „Saldų gyvenimą“, jis paprašė, kad kino žvaigždė vaidinančios ir į garsųjį Romos fontaną panyrančios Anitos Ekberg juodą suknelę pasiūtų seserys Fontanos. Nežinau, ar šis faktas nuskambės Riccardo Milani televizijos filme **„Seserų Fontanų siuvykla“** (LRT, 4 d. 21 val., LRT Kultūra, 6 d. 22.15), bet jį pasižiūrėsiu dar ir todėl, kad Antrojo pasaulinio karo metais Romoje trijų seserų Zoe, Micol ir Giovannos įkurti „Sorelle Fontana“ mados namai 6-ajame dešimtmetyje rengė kino žvaigždes Elizabeth Taylor, Audrey Hepburn, Avą Gardner, Grace Kelly, Joan Collins.

Vis dėlto nuo kitokio kino nepavyks pabėgti. LRT šįvakar (2 d. 22.45) primins 1995 m. sukurtą Martino Scorsesės **„Kazino“**. Tai pasakojimas apie Čikagos darbuotoją, profesionalų lošėją Semą Rotsteiną (Robert De Niro), kuriam 1973 m. mafijos bosai patiki valdyti Las Vegaso kazino. Kad jam niekas netrukdytų, kartu pasiunčiamas Semo vaikystės draugas – žudikas Nikis Santoro (Joe Pesci). Draugams puikiai sekasi, mafija patenkinta, kol Semas susižavi gražuoletė Džindžer (Sharon Stone).

„Kazino“ – vienas geriausių kino pasakojimų apie mafiją. Beveik tris valandas trunkantis filmas tiek prisotintas įvairių detalių, pastebėjimų, „nuodėmių miesto“ atmosferos, kad tampa savotiška šio uždaro pasaulio enciklopedija, juolab kad ir filmavimas vyko viename seniausių Las Vegaso kazino „Riviera“.

Jūsų –

JONAS ŪBIS

Parodos			
VILNIUS	Šiuolaikinio meno centras	KAUNAS	Švietimo ir mokslo ministerija kviečia teikti kūrinius
Nacionalinė dailės galerija	<i>Vokiečių g. 2</i>	Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus	Vaikų literatūros premijai gauti
<i>Konstitucijos pr. 22</i>	Gabrielio Lesterio paroda „Devynių dienų savaitė“	<i>V. Putvinskio g. 55</i>	
XX a. Lietuvos dailės ekspozicija	nuo XII. 2 d. – Šiaurės ir Baltijos šalių šiuo-laikinio meno paroda „(Ne)regimos svajos ir srovės“	nuo 7 d. – paroda „Užburtas vienaaragio: Janas Eustachyjus Kossakowskis. Tapyba, piešiniai, smulkioji skulptūra“	
Paroda „Jurgio Baltrušaičio rankraščiai: visiems ir niekam“	Paroda „Seklus, greitas ir dar neįvardintas“		
Paroda „Juzeliūno kabinetas: modernėjan-tis lietuviškumas“, skirta kompozitoriaus 100-osioms gimimo metinėms	Galerija „Kairė–dešinė“	M. Žilinsko dailės galerija	
iki 11 d. – paroda „Algis Skačkauskas (1955–2009). Tapyba“	<i>Latako g. 3</i>	<i>Nepriklausomybės a. 12</i>	
	Paroda „Talino grafikos trienalė. Nugalėtojai“	Paroda „Gyvenimas skulptūroje. Žakui Lipšicui – 125“	
Vilniaus paveikslų galerija	„Prospekto“ fotografijos galerija	Paroda „Kolekcija: Belgija–Lietuva. Belgi-jos dailė iš Nacionalinio M.K. Čiurlionio dailės muziejaus rinkinių“	
<i>Didžioji g. 4</i>	<i>Gedimino pr. 43</i>	Kauno paveikslų galerija	
Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai	Svajonės ir Pauliaus Stanikų paroda „Ura-ganas Theresa“	<i>K. Donelaičio g. 16</i>	
Lietuvos dailė XVI–XIX a.	Vilniaus fotografijos galerija	<i>6-osios tarptautinės akvarelės bienalės</i>	
Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai	<i>Stiklių g. 4</i>	„Baltijos tiltai“ paroda „Kryptys ir iššūkiai“	
	Ramūno Danisevičiaus fotoparoda	„Lūžio kartos“ mokytojas – Alfonsas Vilpišauskas	
Radvilų rūmai	Pamėnkalnio galerija	XVI tarptautinės Vilniaus tapybos trienalės	
<i>Vilniaus g. 24</i>	<i>Pamėnkalnio g. 1/13</i>	„Nomadiški vaizdai“ paroda	
Europos dailė XVI–XIX a.	Elenos Balsiukaitės kūrybos paroda „Dedi-kacija Anai F.“	VDU menų galerija „101“	
„Dubingių ir Biržų kunigaikščiai Radvilos“	Šv. Jono gatvės galerija	<i>Muitinės g. 7</i>	
	<i>Šv. Jono g. 11</i>	Paroda „Modernūs Kauno kurortai tarpu-kariu, 1918–1940“	
Taikomosios dailės ir dizaino muziejus	nuo 2 d. – Gia Ram tapybos paroda	Projektų erdvė „Kabinetas“	
<i>Arsenalą g. 3A</i>	Galerija „Arka“	<i>A. Mapu g. 20</i>	
XVI tarptautinės Vilniaus tapybos trienalės	<i>Aušros Vartų g. 7</i>	iki 9 d. – Dominyko Canderio hibridinė, kismo sąlygomis veikianti kūrybinė studija	
„Nomadiški vaizdai“ paroda	iki 10 d. – paroda „Nežinoma dailė. Lietuvos dailininkų sąjungos dailės kolekcijos bruožai“	„?Iškreipta“	
Paroda „Prijaukinta gamta. XVIII–XXI a.“	Aleksandro Vozbino tapybos paroda „Urbi et Orbi“		
Vytauto Kasiulio dailės muziejus	Dailininkų sąjungos galerija	KLAIPĖDA	
<i>A. Goštauto g. 1</i>	<i>Vokiečių g. 2</i>	Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija	
Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija	iki 10 d. – Kęstučio Grigaliūno paroda „Žai-dimų galerija“	<i>Liepų g. 33</i>	
iki 4 d. – Juozo Budraičio paroda „Mano Paryžius“	Jono Meko vizualiųjų menų centras	Paroda „Tradicijos ir naujovės. Taikomoji dailė ir dizainas iš Lietuvos dailės muzie-jaus rinkinių“	
	<i>Malūnų g. 8</i>	Paroda „Gyvoji gamta dailėje. XVII–XX a. I pusė. Iš Lietuvos dailės muziejaus rinki-nių ir Andrejaus Balykos kolekcijos“	
Lietuvos nacionalinis muziejus	Ramūno Paniulaičio (1957–1982) kūrybos retrospektyva	Paroda „Vytautas Kašuba (1915–1997). Ne-matyti piešiniai“	
Naujasis arsenalas	Pylimo galerija	KKKC parodų rūmai	
<i>Arsenalą g. 1</i>	<i>Pylimo g. 30</i>	<i>Didžioji Vandens g. 2</i>	
Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a.	iki 10 d. – Jono Butkevičiaus tapybos paroda „Spalvų magija“	iki 11 d. – paroda „(Ne)fotografinis laukas. 1988–1995“	
Lietuvių liaudies menas; Kryždirbystė	Projektų erdvė „Sodų 4“	Klaipėdos skryliaus tęstinis fotografijos projektas „KITI 7“ ir „Photobookshow“ fo-tografijos savileidybos knygų kolekcija iš Didžiosios Britanijos	
Advokato dr. Jauniaus Gumbio Lietuvos dailės kolekcijos kūrinių paroda „Surinkta ir išsaugota“	<i>Sodų g. 4</i>	Roko Pralgausko fotografijų paroda	
	iki 3 d. – žymiausių pasaulio menininkų darbų iš privačių kolekcijų grupinė paroda: Damieno Hirsto ir „The Gutai Art Associa-tion“ piešiniai, Martino Creedo fotografijos ir videomeno kūriniai, „Richardo Princo“ detektyvinė apropiacija, Ai Weiwei, Ta-kashi Murakamio, Christo, Christiano Mar-clay ir Michelangelo Pistoletto skulptūros bei objektai	„Lagaminas“	
Senasis arsenalas	Aistės Kisarauskaitės galerija „Trivium“	Galerija „si:said“	
<i>Arsenalą g. 3</i>	<i>Vilkpėdės g. 7–105</i>	<i>Galinio Pylimo g. 28</i>	
Vienuoliktoji respublikinė medalių trienalė	iki 10 d. – Alinos Melnikovos tapybos paroda „Dare or Dear / Kempinir ir tėkmė“	Vytauto Kumžos paroda „Trust it, use it, prove it“	
Kazio Varnelio namai-muziejus	Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija		
<i>Didžioji g. 26</i>	<i>Šv. Jono g. 11</i>	ŠIAULIAI	
K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija	iki 6 d. – Majd Kara paroda „Antrasis gimimas“	„Laiptų galerija“	
XIX tarptautinės Vilniaus ekslibrisų biena-lės darbų paroda	„Menų tiltas“	Žemaitės g. 83	
<i>Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44</i>	<i>Užupio g. 16</i>	Aldžio Klavinio (Liepoja) tapybos paroda	
Vilniaus gynybinės sienos bastėja	iki 3 d. – Agnės Kišonaitės paroda „33“	„Visada kelyje“, skirta Latvijos Nepriklauso-mybės dienai	
<i>Bokšto g. 20</i>	Rašytojų klubas	nuo 2 d. – 24-oji tarptautinė kalėdinių miniatiūrų paroda „Jau atvažiuoja Šventa Kalėda“	
Nuolatinė ekspozicija	<i>K. Sirvydo g. 6</i>	Dailės galerija	
Bažnytinio paveldo muziejus	Mindaugo Lukošaičio piešiniai	<i>Vilniaus g. 245</i>	
<i>Šv. Mykolo g. 9</i>	„Skalvijos“ kino centras	Šiuolaikinio meno ir mados festivalio „Vi-rus 21“ paroda	
Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija	<i>Goštauto g. 2/15</i>	Šiaulių universiteto dailės galerija	
Paroda „Piligrimų ženklai. Archeologiniai pamaldumo Marijai įrodymai viduramžių Gdanske“	Lietuvos analoginės fotografijos asociaci-jos trečioji paroda	<i>Vilniaus g. 141</i>	
	M.K. Čiurlionio namai	iki 7 d. – Sigito Prancuičio paroda „Natiur-morto enigma“	
Vilniaus dailės akademijos galerijos	<i>Savičiaus g. 11</i>	PANEVĖŽYS	
Parodų salės „Titanikas“	Algimanto Švėgždos paroda	Dailės galerija	
<i>Maironio g. 3</i>	Vaidilos teatras	<i>Respublikos g. 3</i>	
Linos Jonikės paroda „Paslaptys“	<i>A. Jakšto g. 9</i>	iki 11 d. – Stasio Povilaičio fotografijų paroda	
Gintaro Makarevičiaus tapybos paroda	Dalios Skridailaitės paroda „Gray portretai“	„Portretai pagal M.M. eiles“	
„Pasidavimas“			
Tekstilės galerija „Artifex“			
<i>Gaono g. 1</i>			
iki 3 d. – Danutės Jonkaitytės ir Eglės Gandos Bogdanienės paroda „ŠMC kavinė 1997–2002. Pažaidėt, mergaitės, ir gana“			
Parodinė erdvė „Krematoriumas / Meno krosnys“			
<i>Maironio g. 6, II vidinis kiemas</i>			
Giedriaus Jonaičio skaitmeninės grafikos paroda „Autoportretas iš nugaros“			
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinyš“			
<i>Dominikonų g. 15</i>			
Dailininkų Tamošaičių kūryba			
XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai			

4 d. 14 val. – „AUKSO OBELĖLĖ, VYNO ŠU-LINĖLIS“ (pagal lietuvių liaudies pasaką). Scen. aut. ir rež. – R. Driežis KAUNAS Nacionalinis Kauno dramos teatras 3 d. 18 val. <i>Ritos salėje</i> – D. Danis „AKMENŲ PELENAI“. Rež. – A. Jankevičius 4 d. 12 val. <i>Ilgojoje salėje</i> – I. Paliulytės „ANDERSENO GATVĖ“ (H.Ch. Anderseno biografijos ir pasakų motyvais). Rež. – I. Paliulytė 8, 9 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – PREM-JERA! Th. Manno „FJORENCA“. Rež. – J. Vaitkus Kauno valstybinis muzikinis teatras 2 d. 18 val. – F. Wildhorno „GRAFAS MON-TEKRISTAS“ (pagal A. Dumas romaną). Dir. – J. Janulevičius 3 d. 18 val. – I. Kálmáno „GRAFAITĖ MA-RICA“. Dir. – J. Janulevičius 4 d. 12 val. – T. Kutavičiaus, V. Palčinskaitės „NYKŠTUKAS NOSIS“. Dir. – V. Visockis 4 d. 18 val. – „NOTRDAMO LEGENDA“. Insc. aut. ir choreogr. – A. Jankauskas, dir. – J. Janulevičius 7–9 d. 18 val. – F. Wildhorno „KARMEN“ (miuziklas pagal P. Mérimée romaną). Rež. – K. Jakštas, muzikos vad. ir dir. – J. Janulevičius Kauno kamerinis teatras 3, 4 d. 18 val. – PREMJERA! Th. Wilderio „UPĖS PO ŽEME“. Rež. – G. Padegimas 6 d. 18 val. – PREMJERA! I. Vyrypajevo „DREAMWORKS“. Rež. – A. Jankevičius (VDU teatras) 8 d. 18 val. – „REZONANSAS“. Choreogr. – I. Puišytė Kauno mažasis teatras 7 d. 19 val. – PREMJERA! J. Genet „TARNAI-TĖS“. Rež. – R. Kimbraitė 9 d. 19 val. – N. Kino „ŽMOGUS, SKAITAN-TIS JŪSŲ MINTIS“. Rež. – N. Kinas Kauno lėlių teatras 3 d. 12 val. – „BALTAS ŽVĖRIŪKŠTIS“. Aut. ir rež. – A. Dilytė 4 d. 12, 14 val. – „MEŠKIUKO GIMTADIENIS“. Rež. – R. Bartninkaitė KLAIPĖDA Klaipėdos valstybinis dramos teatras 2 d. 19 val. – A. Čechovo „ŽUVĖDRA“. Rež. – O. Koršunovas (OKT) 2 d. 19 val. – šokio spektaklis „PAIKOS MERGAITĖS MALDOS“ (šokio teatras „PADI DAPI Fish“) 3, 4 d. 18.30 – PREMJERA! A. Strindbergo „TĖVAS“. Rež. – M. Ķimele 3, 4 d. 12 val. <i>Didžiojoje salėje</i> – PREMJERA! K. Grahame'o „VĖJAS GLUOSNIUOSE“. Rež. – A. Gluskinas 8 d. 20 val. – E. Jackaitės kūrybinis vakaras Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras 2 d. 18.30 – F. Wildhorno „BONI IR KLAIDAS“ 3 d. 18.30 val. – J. Strausso „VIENOS KRAUJAS“ 4 d. 12 val. – PREMJERA! „TEN, KUR GY-VENA PABAISOS“ 9 d. 18.30 – J. Strausso valsai ir polkos ŠIAULIAI Valstybinis Šiaulių dramos teatras 3 d. 18 val. – PREMJERA! „VISU GREIČIU ATGAL!“ (pagal P. Notte pjesę „Dvi poniutės pakeliui į Šiaurę“). Rež. – A. Lebeliūnas 4 d. 18 val. – J. Fosse „VIENĄ VASAROS DIENĄ“. Rež. – A. Vidžiūnas 9 d. 18 val. – „NEBYLYS“ (pagal J. Tumų-Vaižgantą). Rež. – J. Vaitkus PANEVĖŽYS Juozo Miltinio dramos teatras 2 d. 18 val. – T. Čücenoglu „LAVINA“.	Rež. – L.M. Zaikauskas, scenogr. ir kost. dail. – M. Misiukova 4 d. 12 val. – „ANĖ IŠ ŽALIASTOGIŲ“ (pagal L.M. Montgomeri romaną). Rež. – A. Gluskinas 4 d. 18 val. – N. Simono „PASKUTINYSIS IŠ AISTROS KAMUOJAMŲ MEILUŽIŲ“. Rež. – G. Gabrėnas 7 d. 18 val. – W. Russello „MOTERIMS IR JŲ VYRAMS“. Rež. – L. Kondrotaitė 8 d. 18 val. – PREMJERA! N. Vorožbit „SAŠA, IŠNEŠK ŠIUKŠLES!“ . Rež. – S. Moisejevas 9 d. 18 val. – K. Zanussi „HYBRIS (PUI-KYBĖ)“. Rež. – K. Zanussi Koncertai Lietuvos nacionalinė filharmonija 2 d. 17 val. <i>Paežerių dvare</i> – teatralizuotas koncertas „Parodos paveikslėliai“. Valstybi-nis Vilniaus kvartetas. Dalyvauja A. Guri-navičius (kontrabosas), T. Čižas (aktorius), G. Grinevičiūtė (šokėja). Režisierė J. Vansk. Dailininkas V. Čepkauskas. Programoje M. Musorgskio siuita „Parodos paveikslėliai“ 2 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i>, – Orkestro muzikos koncertas. Ski-riama kompozitorės O. Narbutaitės jubi-liejui. Lietuvos nacionalinis simfoninis or-kestras. Dir. – R. Šervenikas. Programoje O. Narbutaitės kūriniai – „La barca“; „krantas upė simfonija“; Simfonija Nr. 2 3 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i>, – H. Sandovalas (tenoras), N. Kazlaus (sopranas), Kauno simfoninis orkestras. Dir. – C. Orbelianas. Programoje G. Verdi, G. Puccini, G. Bizet, W.A. Mozarto, I. Kálmáno, L. Arditi, A. Lara ir kt. kūriniai 4 d. 12 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžio-joje salėje</i>, – teatralizuotas koncertas visai šeimai „Kalėdų angelo belaukiant“. Lietu-vos kamerinis orkestras. Solistai – Lietuvos muzikos ir teatro akademijos studentai: I. Juozapaitytė (sopranas), G. Kiršaitė (mecosopranas), E. Davidovičius (tenoras), T. Kildišius (baritonas). Dir. – M. Staškus. Programoje operų, operečių, miuziklų fragmentai, neapolietiškos dainos 4 d. 15 val. <i>Trakų pilies Didžiojoje menėje</i> – „Sep-tynios muzikinės pastelės“. Iš ciklo „Mu-zika Trakų pilyje“. R. Novikaitė (mecoso-pranas), S. Krinincinas (gitara). Programoje V. Bartulio, A. Raudonikio, I. Albénizo, E. Lecuona, M.M. Ponce, F. Tárrega ir kt. kūriniai 7 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i>, – koncertas „Trys +“. Trio „Fortvio“ 10-mečiui. Trio „Fortvio“: I. Baikštytė (for-tepionas), I. Rupaitė-Petrikienė (smuikas), P. Jacunskas (violončelė), Lietuvos kameri-nis orkestras. Dir. – M. Barkauskas. Progra-moje C. Debussy, M. Ravelio, P. Vasko, A. Šenderovo kūriniai 9 d. 17 val. <i>Kauno raj. Panemunės Šv. Mato gimnazijoje</i> – V. Povilionienė (dainininkė), P. Vyšniauskas (saksofonas) VILNIUS Kongresų rūmai 10 d. 19 val. – J. Juzeliūno opera „Žaidimas“. Atlieka solistai T. Girininkas, M. Zimkus, R. Karpis, A. Malikėnas, E. Dauskurdis, J. Vaškevičiūtė, L. Dambrauskaitė, Kauno valstybinis choras (meno vad. ir vyr. dir. P. Bingelis), Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras (meno vad. ir vyr. dir. G. Rinkevi-čius). Dir. – G. Rinkevičius. Rež. – N. Petrokas Šv. Kotrynos bažnyčia 3 d. 20 val. – gražiausios spektaklių dai-nos muzikinėje programoje „Ten seneliai jauni...“. Atlikėjai A. Giniotis, A. Kaniava, G. Storpirštis, S. Mickis	4 d. 18 val. – V. Bagdono autorinis koncer-tas. Atlikėjai V. Bagdonas (vokalas, gitara), G. Šulinskas (gitara), S. Mickis (fortepijo-nas), E. Kanevičius (kontrabosas), V. Mike-liūnas (smuikas) 7 d. 19 val. – „Tango Argentino“. Atlikėjai E. Colucci (gitara), D. Merkevičiūtė (smui-kas), šokėjai B. ir C. Rodriguez Lietuvos muzikų rėmimo fondas 5 d. 18 val. <i>Vilniaus universiteto šv. Jonų bažnyčioje</i> – „Alma mater musicalis“. Kon-certuoja Lietuvos muzikos ir teatro aka-demijos dainavimo, styginių instrumentų, pučiamųjų ir mušamųjų instrumentų bei vargonų katedros studentai. Koncerto ve-dėja L. Ligeikaitė. Programoje J.V. Hammo, Fr. Danzi, A. Piazzolos, B.H. Crusello, J.S. Bacho, J. Brahmso ir kt. kūriniai 7 d. 17.30 S. <i>Vainiūno namuose</i> – Trečiadie-nio vakaras koncertas. Muzikuoja Vil-niaus J. Tallat-Kelpšos konservatorijos dainininkai „Muzikos galerija“ <i>Gedimino pr. 37</i> 4 d. 14 val. – Advento susitikimas šeimai su liaudies dainų atlikėja V. Povilioniene. Da-lyvauja G. Kovėra VGTV Senamiesčio rūmų salė <i>Pylimo g. 26</i> 2 d. 18 val. – tarptautinė chorų šventė „Žiemos šviesa“. Dalyvauja Kauno Vytauto Didžiojo universiteto akademinis choras „Vivere Cantus“ (vad. R. Daugėla, Tartu studentų choras (vad. K. Joosing), Vilniaus Gedimino technikos universiteto akademi-nis choras „Gabija“ (vad. R. Viskantaitė) ir VGTV absolventų choras „Gabija Alumni“ (vad. R. Viskantaitė), dir. – E. Žilinskaitė Vakarai VILNIUS Nacionalinė dailės galerija 6 d. 19 val. – Europos humanitarinio uni-versiteto Kritinio urbanizmo laboratorij-os parengtų knygų „Mapping Visaginas. Sources Of Urbanity In Former Mono-functional Towns“ ir „Mapping Vilnius. Transitions Of Post-Socialist Urban Spaces“ pristatymas 7 d. 18 val. – A. Žukauskaitės monografijos „Nuo biopolitikos iki biofilosofijos“ prista-tymas. Renginyje dalyvauja autorė, filoso-fai N. Kardelis ir K. Sabolius Valdovų rūmai 8 d. 18 val. – giesmių pamokos „Giesmių vainikas“ 8 d. 18.30 – politinės istorijos spektaklis – kalbos vakaras P. Skargai paminėti „...jeigu ne Tėvynė, iš kurios gavote vardą?“ Čiurlionio namai 3 d. 12 val. – ekskursija su O. Židonyte po A. Švėgždos grafikos ir piešinių parodą „Rudens ir žiemos meditacijos“ 3 d. 15 val. – meninis-educacinis renginys visai šeimai „Šiandien karaliai mums pasa-kas seka“. Dalyvauja M. Pleitaitė, K. Mom-kus ir A. Polovecas (fortepijonas). 10 d. 15 val. – adventinė programa „Vidury lauko grūšale stovi...“. Dalyvauja etnomu-zikologė V. Merkytė „Vaidilos“ teatras 6 d. 18.30 – „Knygos teatro“ spektaklis „Pakalnučių metai“ (pagal J. Ivanauskaitės knygą). Rež. – V. Kuklytė „Meno ekspansija“ <i>Liepkalnio g. 12-5a</i> 3, 4 d. 18 val. – vienos dalies spektaklis-arbatvakaris „Pakeliui į rojų“ G. Marec-kaitės knygos „Šiapus ir anapus Vilniaus vartų“ motyvais. Dalyvauja E. Tulevičiūtė, K. Siparis
---	---	---

Savaitės filmai

„Žemės drebėjimas“

Geras berniukas ****

Šis Oksanos Karas filmas Sočyje vykusiame „Kiniotavr“ festivalyje šiemet laimėjo ir Didįjį, ir žiūrovų simpatijų prizus. Jame rodoma paprasto mokinio Kolios Smirnovo gyvenimo savaitė, kupina neįtikėtinų įvykių. Kolia įsimyli anglų kalbos mokytoją, kažkas padega mokyklos priestatą su naujais kompiuteriais, Kolios tėvas pareiškia, kad reikia atsisakyti naktinio miego, o į Kolią išsižiūri mokyklos direktoriaus duktė, nusprendusi, kad jis ir yra padegėjas. Lieka kelios dienos iki mokyklos šventės, per kurias geras berniukas turi išsiaiškinti savo asmeninį gyvenimą, iširti padegimą ir susitvarkyti santykius su tėvais. Vieną pagrindinių vaidmenų filme sukūrė Ieva Andrejevaitė, jos partneriai – Semionas Treskunovas, Konstantinas Chabenskis, Michailas Jefremovas, Anastasija Bogatyriova, Tatjana Dogileva, Irina Pegova (Rusija, 2016). (Vilnius, Klaipėda)

Sąjungininkai ***

1942-ieji, Šiaurės Afrika. Žvalgybos karininkas Maksas (Brad Pitt) savo kelyje sutinka prancūzų Pasipriešinimo judėjimo ryšininkę Marianą (Marion Cotillard). Priešo užnugaryje ji vykdo mirtinai pavojingą misiją. Roberto Zemeckio filme taip pat vaidina Jaredas Harris, Simonas McBurney, Lizzy Caplan, Matthew Goode (JAV, 2016). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Švyturys tarp dviejų vandenynų ***

Pagal australų rašytojos M.L. Stedman bestselerį sukurtos Dereko Cianfrance'o melodramos premjera įvyko Venecijos kino festivalyje. Filmą klausia, ką reiškia būti tėvais. Filmo herojai – švyturio prižiūrėtojas, Pirmojo pasaulinio karo veteranas Tomas (Michael Fassbender) ir jo žmona Izabelė (Alicia Vikander). Praradę kūdikį, jie nusprendžia auginti po metų laive kartu su negyvu vyru rastą kūdikį. Po ketverių metų jie sužinos, kad mergaitės vardas Greisė, o jos motina (Rachel Weisz) neįtaria, kad duktė liko gyva... (JAV, 2016). (Vilnius, Kaunas)

Taksiukas ****

Keturias vieno sarkastiškiausių amerikiečių režisierių Toddo Solondzo filmo novelės jungia šuniuko gyvenimas, mirtis ir prisikėlimas. Taksiukas keliauja iš vieno šeimininko namų į kitus, jam tenka būti aukle, psichologu, trumpai tariant, patirti pačius įvairiausius žmonių išgyvenimus. Solondzas sukūrė keistą, bet jaudinantį filmą apie mirtį ir atpildą, jame vaidina Greta Gerwig, Julie Delpy, Ellen Burstyn, Dany DeVito, Zosia Mamet, Kieranas Culkinas (JAV, 2016). (Vilnius)

Žemės drebėjimas ***

1988 m. gruodžio 7 d. Armėnijoje įvyko žemės drebėjimas, kurio epicentre atsidūrė beveik pusė šalies teritorijos. Buvo sugriauti Spitako, Leninakano, Kirovakano, Stepanavano miestai ir dar per 300 gyvenviečių. Žuvo 25 tūkstančiai žmonių, 19 tūkstančių liko neįgalūs, pusė milijono prarado pastogę. Sariko Andreasiano filme ši tragedija tapo dviejų veikėjų istorijos fonu. Konstantinas Berežnojus prieš daugelį metų sukėlė autokatastrofą, kurioje žuvo Roberto Melkoniano tėvai. Mažąjį Robertą priglaudė giminės, Konstantinas atsidūrė kalėjime. Po daugelio metų jie susitiks žemės drebėjimo dieną ir nepažinę vienas kito atsidurs tame pačiame gelbėtojų būryje. Pagrindinius vaidmenis sukūrė Konstantinas Lavronenka, Viktoras Stepanianas, Marija Mironova, Tatev Ovakimian, Michailas Pogosianas, Grantas Tochatianas (Rusija, Armėnija, 2016). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

***** – šedevras, ***** – pasižiūrėti būtina, **** – geras filmas, *** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – niekalas

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

2–8 d. – Kitas pasaulis: kraujo karai (JAV) – 11.30, 13.40, 15.50, 19.45, 21.45
Žemės drebėjimas (Rusija) – 11.20, 13.50, 16.15, 18.50, 21.20
2, 5–8 d. – Šaunusis kapitonas: gyvenimas be taisyklių (JAV) – 15.15, 18, 20.40; 3, 4 d. – 12.30, 15.15, 18, 20.40
10 d. – K. Sariaho „Tolimoji meilė“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropoliteno operos – 19.55
8 d. – Kalifornijos svajos (JAV) – 21 val.
7 d. – „Dvasios kalnas – Manaslu“. Ekspedicijos pristatymas – 19 val.
2–8 d. – Fantastiniai gyvūnai ir kur juos rasti (D. Britanija, JAV) – 11, 16.50, 18 val.
Fantastiniai gyvūnai ir kur juos rasti (3D, D. Britanija, JAV) – 13.55, 21 val.
Vajana (JAV) – 11, 13.35, 16.10 (lietuvių k.); 3, 4 d. – 11.10 (originalo k.)
Vajana (3D, JAV) – 11.40, 16.25, 18.30 (lietuvių k.); 13.25 (originalo k.)
Sąjungininkai (JAV) – 15.45, 18.40, 21.30
Atvykimas (JAV) – 15.50, 18.30, 21.25
2–6, 8 d. – Pjūklo ketera (JAV) – 18.25, 21.10; 7 d. – 21.10
2, 5–8 d. – Didysis šunų pabėgimas (Kanada, Ispanija) – 13.40; 3, 4 d. – 11.15, 13.40
2–8 d. – Geras berniukas (Rusija) – 14.10, 19.25
Troliai (JAV) – 11.10, 13.30
Ledlaužis (Rusija) – 21.40
Daktaras Streindžas (3D, JAV) – 15.55
2–7 d. – Švyturys tarp dviejų vandenynų (D. Britanija, JAV, N. Zelandija) – 21.10
Forum Cinemas Akropolis
2–8 d. – Kitas pasaulis: kraujo karai (JAV) – 11, 13.30, 15.55, 18.20, 20.40
Žemės drebėjimas (Rusija) – 13.20, 16.20, 18.10, 21 val.
Šaunusis kapitonas: gyvenimas be taisyklių (JAV) – 13.40, 19, 21.40
8 d. – Kalifornijos svajos (JAV) – 18.40
2–8 d. – Geras berniukas (Rusija) – 14.50, 17.10, 19.30, 21.50
2, 5–8 d. – Vajana (JAV) – 10.20, 12.55, 16.05; 3, 4 d. – 10.20, 11.30, 12.55, 16.05
2–8 d. – Vajana (3D, JAV) – 15.10, 18.30
Fantastiniai gyvūnai ir kur juos rasti (D. Britanija, JAV) – 10.40, 12.20, 17.50
Fantastiniai gyvūnai ir kur juos rasti (3D, D. Britanija, JAV) – 15.25, 21.20
Atvykimas (JAV) – 13.10, 15.45, 21.10
2–7 d. – Sąjungininkai (JAV) – 15.35, 18.40, 21.30; 8 d. – 15.35, 21.30
2–8 d. – Troliai (JAV) – 10.10, 11.20
Didysis šunų pabėgimas (Kanada, Ispanija) – 11.10, 14 val.
Ledlaužis (Rusija) – 12, 18 val.
Pjūklo ketera (JAV) – 20.50
Skalvija
2 d. – Sąjungininkai (JAV) – 17 val.; 4 d. – 20.50; 5 d. – 15 val. (seansas senjorams); 6 d. – 18.40
2 d. – Naujienos iš Marso planetos (Prancūzija, Belgija) – 19.20; 3 d. – 15.30; 4 d. – 16.40; 5 d. – 17.30; 6 d. – 21.10; 8 d. – 17 val.
2 d. – Šeimos šventė (Vengrija) – 21.15; 3 d. – 17.30; 4 d. – 15 val.; 5 d. – 19.30; 6 d. – 17 val.; 7 d. – 17.20
3 d. – Tonis Erdmanas (Vokietija, Austrija) – 19.10

Režisieriaus Andrzejaus Wajdos filmų retrospektyva

7 d. – Pelenai ir deimantas (Lenkija) – 19 val.
7 d. – Viskas parduodama (Lenkija) – 21 val.
8 d. – Panelės iš Vilko (Lenkija) – 19 val.
8 d. – Dirigentas (Lenkija) – 21.15
4 d. – Kino klasikos vakaras. Dainuojantys lietuje (JAV) – 18.30
Ciklas „Karlsono kinas“
3 d. – programa „Mes dešimtmečiai“ – 14 val.
4 d. – Tamsta Varlius (Olandija, Belgija) – 13 val.
Pasaka
Moterų filmų festivalis „Šeršėliafam“
2 d. – Hana: neapsakoma budizmo kelionė (D. Britanija) – 18 val.
2 d. – Trumpametražių filmų naktis – 22.45
2 d. – Astragalas (Prancūzija) – 19 val.
2 d. – Revoliucijos muziejus (Rusija) – 21 val.
2 d. – Nimfomanė I ir II dalis (Danija, Vokietija, Belgija, D. Britanija, Prancūzija) – 22.30
3 d. – Tikras grožis (Norvegija) – 17 val.
3 d. – Lovoje su Viktorija (Prancūzija) – 19 val.
3 d. – Vasara (Belgija, Prancūzija) – 15 val.
3 d. – Smėlio audra (Izraelis) – 17.15
3 d. – Kalės dukra (Izraelis) – 19.30
3 d. – Samba (Prancūzija) – 17.30
3 d. – Broliai (Norvegija) – 19.45; 4 d. – 16.15
4 d. – Sumaišties dienos (Estija) – 19.30
4 d. – Mergaitė su katinu (Italija, Prancūzija) – 17.15
4 d. – Kalifornija (Prancūzija) – 18.15
2 d. – Naujienos iš Marso planetos (Belgija, Prancūzija) – 20.30; 3 d. – 15 val.; 4 d. – 14.15; 6, 7 d. – 19.30; 8 d. – 19 val.
2 d. – Šaunusis kapitonas: gyvenimas be taisyklių (JAV) – 16.45; 3 d. – 12.45; 4 d. – 21.15; 5 d. – 20.45; 6, 7 d. – 17 val.; 8 d. – 15 val.; 8 d. – 21.30
2 d. – (Ne)Tikros prancūziškos vestuvės (Prancūzija) – 22.15; 4 d. – 21.30
3 d. – Sąjungininkai (JAV) – 22.15; 5 d. – 18.30; 6 d. – 21.45; 7 d. – 21.30
3 d. – Tamsta varlius (Belgija, Olandija) – 13 val.
3 d. – Gimme Danger (JAV) – 21.45; 5 d. – 21.15; 8 d. – 21 val.
3 d. – Taksiukas (JAV) – 21.30; 4 d. – 19.15; 7, 8 d. – 17.15
4 d. – Didysis šunų pabėgimas (Kanada, Ispanija) – 12.30
4 d. – Kriausių pyragėliai su levandomis (Prancūzija) – 13.15; 8 d. – 15.30
4 d. – Vajana (JAV) – 15.15
4 d. – Aš čia tik svečias (rež. G. Žickytė, M. Alberdi), Akordas (rež. J. Lapinskaitė), Šaltos ausys (rež. L. Mikuta) – 17.30
4 d. – Senekos diena (rež. K. Vildžiūnas) – 13 val.; 7 d. – 19 val.
4 d. – Florence (D. Britanija) – 15 val.; 7 d. – 21 val.
4 d. – Prancūziška porėlė (Prancūzija) – 21 val.; 8 d. – 21.15
5 d. – Fantastiniai gyvūnai ir kur juos rasti (3D, D. Britanija, JAV) – 18.45; 6 d. – 19.15
5 d. – Asfaltas (Prancūzija) – 21 val.; 8 d. – 17.30
6 d. – Švyturys tarp dviejų vandenynų (D. Britanija, JAV, N. Zelandija) – 21.30; 7 d. – 19.15
6, 8 d. – 2 naktys iki ryto (Suomija, Estija) – 19.30
6 d. – Nuo Lietuvos nepabėgsi (rež. R. Zabarauškas) – 21.15
7 d. – Avys traukinio nepažiopso (ciklas „Ispaniškai“) – 17.30
7 d. – Atvykimas (JAV) – 21.45
Ozo kino salė
2 d. – Dvi naktys iki ryto (Lietuva, Suomija) – 17 val.

3 d. – Kriausių pyragėliai su levandomis (Prancūzija) – 14 val.
3 d. – Pakeliui į amžinybę (Indija, Prancūzija) – 15.40
6 d. – Nuo Lietuvos nepabėgsi (rež. R. Zabarauškas) – 17 val.; 8 d. – 18.40
7 d. – Asfaltas (Prancūzija) – 18 val.
7 d. – Ramybė mūsų sapnuose (rež. Š. Bartas) – 19.40
8 d. – Juoda (Belgija) – 17 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

2, 3, 6 d. – Kitas pasaulis: kraujo karai (JAV) – 11.30, 13.35, 16.20, 18.10, 20.30, 23.50; 5, 7, 8 d. – 11.30, 13.35, 16.20, 18.10, 20.30, 22.40
2, 5–8 d. – Šaunusis kapitonas: gyvenimas be taisyklių (JAV) – 12, 14.05, 17, 19.30; 3 d. – 17, 19.30; 4 d. – 12, 17, 19.30
2, 5–8 d. – Žemės drebėjimas (Rusija) – 14.35, 22.20; 3 d. – 22.20; 4 d. – 14.35
10 d. – K. Sariaho „Tolimoji meilė“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropoliteno operos – 19.55
8 d. – Kalifornijos svajos (JAV) – 18.20
8 d. – „Dvasios kalnas – Manaslu“. Ekspedicijos pristatymas – 19 val.
2–8 d. – Vajana (JAV) – 10.15, 12.50, 15.30, 17.10
2–7 d. – Vajana (3D, JAV) – 11.10, 13.45, 18.30; 8 d. – 11.10, 13.45
2, 5–8 d. – Fantastiniai gyvūnai ir kur juos rasti (D. Britanija, JAV) – 11, 13.55, 16.50, 22.45; 3 d. – 11, 13.55, 16.50, 22.45; 4 d. – 11, 16.50
2, 4–8 d. – Fantastiniai gyvūnai ir kur juos rasti (3D, D. Britanija, JAV) – 13.55, 19.50; 3 d. – 19.50
3, 4 d. – Didysis šunų pabėgimas (Kanada, Ispanija) – 10.30, 12.30, 14.35
2, 3, 5–8 d. – Sąjungininkai (JAV) – 16.40, 19.20, 22.10; 4 d. – 16.40, 19.20
2–8 d. – Troliai (JAV) – 10.40, 12.50, 15 val.
Atvykimas (JAV) – 15.45, 21.10
2–7 d. – Švyturys tarp dviejų vandenynų (D. Britanija, JAV, N. Zelandija) – 18.20
3, 5, 7 d. – Kai svyla padai (D. Britanija) – 22.30
2, 4, 6, 8 d. – Machinatoriai (JAV) – 22.30
2, 5–8 d. – Pjūklo ketera (JAV) – 11.15, 19.40, 21 val.; 3, 4 d. – 19.40, 21 val.
2, 3, 6 d. – Ouija. Blogio pradas (JAV) – 23.40

KLAIPĖDA

Forum Cinemas

2–8 d. – Kitas pasaulis: kraujo karai (JAV) – 11.20, 13.30, 15.50, 19.10, 21.30
Žemės drebėjimas (Rusija) – 10.40, 15.40, 18, 21.20
Šaunusis kapitonas: gyvenimas be taisyklių (JAV) – 13, 19 val.
8 d. – Kalifornijos svajos (JAV) – 18.10
2, 5–8 d. – Vajana (JAV) – 13.40, 16, 17.30; 3, 4 d. – 11.10, 13.40, 16, 17.30
2–8 d. – Vajana (3D, JAV) – 10.20, 13.10
Fantastiniai gyvūnai ir kur juos rasti (3D, D. Britanija, JAV) – 12.50, 18.40
Fantastiniai gyvūnai ir kur juos rasti (D. Britanija, JAV) – 10.10, 15.45, 20.30
Sąjungininkai (JAV) – 16.15, 20.10
Atvykimas (JAV) – 21.40
Didysis šunų pabėgimas (Kanada, Ispanija) – 10.30
Troliai (JAV) – 12.40
2, 4, 6–8 d. – Geras berniukas (Rusija) – 15 val.; 3, 5 d. – 18.10
2, 4, 6 d. – Ledlaužis (Rusija) – 18.10
2–8 d. – Pjūklo ketera (JAV) – 20.50

Redaktorė – Agnė Narušytė (**dailė**)
Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė
Kinas – Živilė Pipinytė | **Teatras, šokis** – Milda Brukštutė
Muzika – Laimutė Ligeikaitė | **Stilius** – Rita Markulienė
Dizainas – Jokūbas Jacovskis | **Maketas** – Vanda Čemerkaitė
Finansininkė – Brigita Misiuvienė | **Direktorius** – Linas Vildžiūnas

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais. Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“, Maironio g. 6, 01124 Vilnius. Tel. 2613039. El. paštas 7md@takas.lt. ISSN 1392-6462. 3 sp. l. Tiražas 900 egz. Spausdino UAB „Valdo leidykla“, Gedimino g. 34, Ukmergė

Remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas
Lietuvos kultūros taryba

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

SPAUDOS
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

